

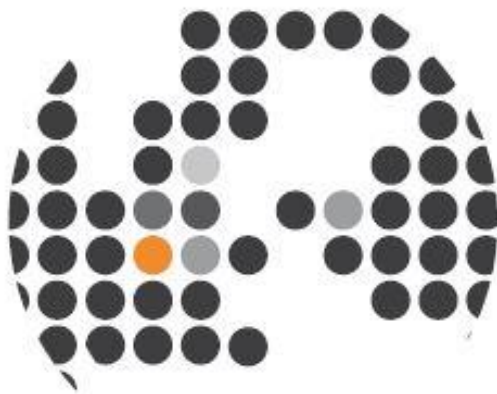
Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	408
Land:	Syrien
Kilde:	Lifos
Titel:	Centrala aktörer – bakom aktuella MR-brott i Syrien
Udgivet:	13. december 2013
Optaget på baggrundsmaterialet:	27. januar 2014

Centrala aktörer

bakom aktuella MR-brott i Syrien

Lifos

Landinformation & -analys

Innehåll

Om rapporten	2
1. Bakgrund och introduktion	3
1.1 Säkerhetsläge och regional dominans	3
2. Aktörer på ”regimsidan”	4
2.1 Försvarsmakt och säkerhetsapparat.....	4
2.1.1 Säkerhetstjänster och polis.....	6
2.2 Regimlojala miliser: NDF, Baath, Hizbollah m.fl.	13
2.2.1 Övergrep under operationer i al-Bayda och Baniyas	15
2.3 Palestinsk milis	15
2.4 Drusisk milis	16
2.5 Stammar/klaner	17
3. Aktörer på rebellsidan.....	18
3.1 Inflytelserika rebellgrupper och -ledare hösten 2013.....	21
3.1.1 Övergrep under rebelloperationer i Latakiya och Homs.....	25
3.2 Stam-/klanmilis på rebellsidan.....	26
4. Aktörer i de kurddominerade områdena	27
4.1 PYD/YPG:s regim.....	28
Källor och referenser.....	30

Om rapporten

Sammanställningen bygger på öppet tillgängliga källor (generellt med länkar under ”källor och referenser”) och uppgifter inhämtade under Lifos besök i Syriens grannländer våren och hösten 2013. Den återger inte nödvändigtvis verkets officiella inställning i alla delar. Vidare gör den inte anspråk på att vara uttömmande utan ska betraktas som en bland flera ingångar till aktörer bakom de många MR-överträdelser som äger rum under den pågående konflikten i Syrien. Vid studier av MR-brott/förövare i Syrien är det naturligtvis i många fall också avgörande att gå tillbaka i tiden före 2011¹ – i vissa fall till Hafez al-Assads tid vid makten. Den perioden avhandlas i princip inte i föreliggande översikt.

¹ J.fr. Human Rights Watch (HRW), *A Wasted Decade*, 2010-07-16, ISBN: 1-56432-663-2.

1. Bakgrund och introduktion

Av UNHCR:s riktlinjer och RCI 14/2013 framgår att en stridande part i en väpnad konflikt kan uteslutas från flyktingstatus om det kan fastställas att personen har ett individuellt ansvar för allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna. Avgörande i ansvarsfrågan är den roll som den berörda personen haft vid utförandet av handlingarna i fråga, dennes ställning i organisationen, den grad av kännedom som denne hade eller borde ha haft rörande organisationens verksamhet, de eventuella påtryckningar som denne varit utsatt för eller andra faktorer som kan ha påverkat vederbörandes beteende. I konfliktens Syrien förekommer frekvent övergrepp riktade mot både stridande och civila, både från regimsidan (flygvapen, elitförband, säkerhetstjänster och miliser) och från väpnade element på rebellsidan (främst extremistgrupper, men även mindre extremistiska element).²

Syftet med föreliggande sammanställning är att peka på några av de många aktörer i landet som kan bära ansvar för sådana MR-brott, i vissa fall krigsbrott och/eller brott mot mänskligheten, som åsyftas ovan.

1.1 Säkerhetsläge och regional dominans

Hösten 2013 äger det syriska flygvapnet fortfarande luftherravälde över landet. Med sina samlade militära och paramilitära styrkor och miliser utgör regimen Assad också den starkaste militära aktören på marken. Samtidigt finns där stora områden i Syrien där centralmaktens inflytande är ytterst begränsat. Utvecklingen på marken är i och för sig mycket dynamisk, med varierande styrkeförhållanden i omstridda områden beroende på var parterna för stunden sätter in sina bästa resurser, men kan grovt visualiseras genom kartunderlag framtagna av Syria Needs Analysis Project (SNAP) <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-22798391> och Network of Researchers in International Affairs (NORIA) <http://www.noria-research.com/wp-content/uploads/2013/11/Syrie-haute-r%C3%A9solution.jpeg>.

Därefter har regimsidan drivit ut rebellmiliser från flera distrikt i och kring Damaskus, delar av det strategiskt centrala gränsområdet Qalamoun och delar av Aleppo, som även utsätts för intensiva flygbombningar. Detta medan rebeller haft vissa framgångar bl.a. på Hauranslätten i söder och Dier ez-Zour i öster, samtidigt som kurdiska *Partiya Yekîtiya Demokrat* (PYD, med den väpnade grenen *Yekîneyên Parastina Gel*, YPG) drivit ut islamistmiliser från flera områden i nordost. I stort sett kan fortfarande sägas att regimen maktbas och territoriella kontroll sträcker sig över västra Syrien, längs Medelhavskusten, centrum samt delar av södern, medan stora delar av landsbygden kring Idlib och Aleppo, Eufratdalen och delar av sydväst domineras av rebellgrupper. Lejonparten av de kurdiska områdena i nordnordost kontrolleras av PYD. Sammantaget kan sägas att regimen har "territoriell kontroll" över befolkningsmajoritet/-centra. Ar-Raqqa är den enda provinshuvudstaden som kontrolleras av (rivaliserande) rebellstyrkor, medan landets största stad, Aleppo, är delad mellan regim- och rebellelement.

² Migrationsverket, *Rättschefens rättsliga ställningstagande angående säkerhetssituationen i Syrien*, RCI 14/2013, 2013-09-02. Se vidare UNHCR, *Guidelines on International Protection: Application of the Exclusion Clauses, Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees, II. Substantive analysis, D (Individual responsibility)*, 2003-09-04.

2. Aktörer på "regimsidan"

2.1 Försvarsmakt och säkerhetsapparat

Den syriska försvarsmakten, the Syrian Arab Armed Forces (SAAF), utgörs av armé och flygvapen samt en mindre flotta. President Bashar al-Assad är överbefälhavare och Fahed al-Jasem al-Frej stabschef.³ Under 2012-2013 har flygvapnet utnyttjats i betydande omfattning för att tränga tillbaka rebeller i tätbebyggda områden. Representant för HRW, diplomatkällor i Beirut samt den Oberoende internationella undersökningskommissionen om Syrien (IICSAR) framhåller att flygvapnet rutinmässigt bombar civila områden urskillingslöst.⁴ HRW rapporterar i början av november att flygvapnet det senaste året utfört minst 56 attacker med oprecisa brandbomber i tätbebyggda områden runt om i Syrien.⁵

Armén utgörs av 12 divisioner, varav sju pansardivisioner och tre mekaniserade. I elitstyrkorna ingår bl.a. det Republikanska gardet (*Haras al-Jumhuri/Presidential Guard*) om 10 000-20 000 man under befäl av generalmajor Shoaeb Suleiman (andreman brigadgeneral Mohamed Qasem, bägge i presidentens och Maher al-Assads strikta band), 4:e armé-/pansardivisionen (*Firqa ar-Rabia*) med ca 30 000 man under befäl av generalmajor Mohamed Ali Durgham (de facto under Maher al-Assads kontroll trots att denne på papperet endast för befäl över 42:a brigaden), och Specialstyrkorna (Special Forces) under befäl av generalmajor Jumah al-Ahmad (andreman generalmajor Fo'ad Hamoudeh).⁶ I princip samtliga grenar av den syriska försvarsmakten har varit involverade i både riktade och urskillingslösa aktioner mot civila områden, men flygvapen och elitstyrkor⁷ ser ut att sticka ut.

Detta till trots, menar representant för HRW i Beirut att man t.ex. i rebellinfiltrerade områden i Latakiah där flygbombningar ägt rum, kunnat se att många bomber slagit ned på tomma platser utanför bostadsområden. Där finns två teorier; den ena att piloterna siktar dåligt, den andra att piloterna medvetet undviker befolkade platser om de kan. HRW-representanten är övertygad om att piloter emellanåt medvetet missar sina mål. I visa fall är det i och för sig tydligt att bristfällig teknologi medför svårigheter att slå mot specifika mål. Flygvapnets policy är visserligen urskillingslös beskjutning, enligt HRW. Understrykas bör att där finns fall där flygvapnet medvetet riktat in sig på civila mål som t.ex. sjukhus

³ Sedan augusti 2011, dessförinnan ansvarig för Special Forces operations i Dara'a, Idlib och Hama (HRW, "By All Means Necessary!" *Individual and Command Responsibility for Crimes against Humanity in Syria*, Appendix 1: "Structure and Command of Armed Forces and Intelligence Agencies", 2011-12-15).

⁴ HRW, Beirut, 2013-09-24; Storbritanniens ambassad, Beirut, 2013-09-26; IICSAR/UN/HRC, *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*, 2013-08-16; IICSAR/UN/HRC, *Assault on Medical Care in Syria*, 2013-09-13.

⁵ HRW, *Syria: Widespread Use of Incendiary Weapons*, 2013-11-10.

⁶ Lifos, *Syrienkonflikten - säkerhetsstyrkor, rebellgrupper & andra miliser*, 2013-05-30 (Lifos 30431); HRW, 2011-12-15.

⁷ Se HRW, 2011-12-15, och HRW, "No One's Left": *Summary Executions by Syrian Forces in al-Bayda and Baniyas*, 2013-09-13, som indikerar Special Forces' delaktighet i utomrättsliga aktioner i al-Bayda och Baniyas (Tartous); HRW, *Attacks on Ghouta: Analysis of Alleged Use of Chemical Weapons in Syria*, 2013-09-10, som indikerar att 4e armé-/pansardivisionen, 155:e brigaden vid Markaz Daraya och/eller Mazzeh Air Force Base, och/eller det Republikanska gardet, 104:e brigaden vid Mt Qassioun kan ha legat bakom sarinattacker i Damaskus förstäder den 21 augusti 2013 (omstridda uppgifter).

och brödköer. Slutsatsen torde trots allt vara att man inte alltför kategoriskt kan säga att tillhörighet till flygvapnet (eller annat vapenslag) per automatik medför ansvar för krigsbrott.⁸

Uppfattningen delas av analytiker vid International Crisis Group i Beirut, som vidare pekar på att markoperationerna ofta utförs av en relativt begränsad del av den ursprungliga armén. Det är möjligt att identifiera vissa divisioner och enheter som legat bakom brott, bl.a. 4e armédivisionen och det Republikanska gardet i Damaskus, men på detaljnivån blir det generellt något vanskeligare att peka ut vem som ansvarat för vad.⁹ Samtidigt kan man följa olika armédivisioner i och med att de generellt opererar i sina delar av landet. I t.ex. ar-Raqqa finns 17:e armédivisionen och i Mouadhamiyye (Damaskus) finns 4:e armédivisionen. Man kan så studera vilka divisioner som opererar var och när och jämföra det med vilka brott som begåtts på platsen vid given tidpunkt och vem som varit högsta befäl.¹⁰ Vikten av att studera oberoende incidentrapportering och vem som fört befäl understryks även av diplomatkällor, som i likhet med ICG visserligen samtidigt framhåller att vem som egentligen drar i trådarna i många fall kan vara svårbedömt. Där finns dock gott om information om vilka som agerat var i många fall. I stort sett ”alla grupper som strider i Syrien”, inte minst på regimsidan, gör sig skyldiga till grova övergrepp som drabbar civila.¹¹

En syrisk oppositionell i Beirut framhåller att det är säkerhetstjänsterna och militärapparaten som agerar ”regimens förtryckarmaskin”. Armén är visserligen inte lika brett engagerad i övergrepp som säkerhetstjänsterna. Det finns t.ex. en mängd oskyldiga värnpliktiga. Även hos 3:e och 4:e armédivisionerna, det Republikanska gardet och andra elitstyrkor kan finnas personer som inte gör sig skyldiga till övergrepp. Bedömningar måste göras på individuell basis, även enligt aktivisten.¹²

Till de militära förband och individer mot vilka konkreta anklagelser om människorättsövergrepp kommit tidigt under krisen hör bl.a:

- 3:e armédivisionen, 65:e brigaden, under befäl av brigadgeneral Jihad Mohamed Sultan (divisionschef generalmajor Naim Jasem Suleiman), för godtyckliga frihetsberövanden, plundring av hem och beskjutning av obehäpnade demonstranter i Douma,
- 4:e armédivisionen, 154:e regementet, under befäl av brigadgeneral Jawdat Ibrahim Safi, för godtyckliga frihetsberövanden och dödsskjutningar av obehäpnade demonstranter i Mo’adamiyeh, Douma, Abasiyeh och Damer,
- 4:e armédivisionen, 555:e flygburna regementet, under befäl av brigadgeneral Jamal Yonnes, för beskjutning av obehäpnade demonstranter, godtyckliga frihetsberövanden, misshandel och förstörelse av egendom i Mo’adamiyeh, Daraya, Qabun, Zamalka och Nawa,
- 5:e armédivisionen, 12:e brigaden, under befäl av brigadgeneral Mohsin Makhoul (divisionschef generalmajor Suheil Salman Hassan), för dödsskjutningar av obehäpnade demonstranter i al-Herak,
- 5:e armédivisionen, 132:a brigaden, under befäl av brigadgeneral Ahmed Yousef Jarad, för dödsskjutningar av obehäpnade demonstranter i Dara’a city,

⁸ HRW, Beirut, 2013-09-24.

⁹ Analytiker vid ICG, Beirut, 2013-09-27.

¹⁰ HRW, Beirut, 2013-09-24.

¹¹ Syrienkännare vid Storbritanniens ambassad, Beirut, 2013-09-26; andra diplomatkällor.

¹² Sirkisk oppositionsaktivist/humanitär koordinator, Beirut, 2013-09-27.

- 9:e armédivisionen, 76:e brigaden, för dödsskjutningar av obehäpnade demonstranter i al-Tal,
- 18:e armédivisionen, 134:e brigaden, under befäl av brigadgeneral Yousef Ismail, för beskjutning av obehäpnade demonstranter, godtyckliga frihetsberövanden och plundring i Talbiseh och Rastan,
- 18:e armédivisionen, 167:e brigaden, under befäl av brigadgeneral Ali Mohamed Hamdan, för beskjutning av obehäpnade demonstranter i Rastan,
- Republikanska gardet, 105:e brigaden, under befäl av brigadgeneral Talal Makhoul, för dödsskjutningar av obehäpnade demonstranter i Douma och Harasta,
- Republikanska gardet, 106:e brigaden, under befäl av brigadgeneral Rukin Mohamed Khaddor, för godtyckliga frihetsberövanden och misshandel av arresterade i Douma och Harasta,
- Special Forces, 35:e regementet, under befäl av generalmajor Ramadan Mahmoud Ramadan, för dödsskjutningar av obehäpnade demonstranter i Banyas och Dara'a,
- Special Forces, 45:e regementet, under befäl av generalmajor Ghassan Afif, för godtyckliga frihetsberövanden och beskjutning av obehäpnade demonstranter i Banyas, Markab, Idlib och Homs.¹³

Avseende Special Forces, finns också flera senare uppmärksamade rapporter om att de varit drivande i operationer där utomrättsliga avrättningar och andra övergrepp mot civila förekommit, bl.a. i al-Bayda och Baniyas¹⁴ (se nedan).

2.1.1 Säkerhetstjänster och polis

Den syriska statssäkerhetsapparaten är omfattande, med multipla organ som spelar en betydande roll i fråga om att beivra all form av opposition mot regimen Assad och bevaka varandra. Enligt Institute for the Study of War (ISW) har de syriska säkerhetstjänsterna (som kan uppgå till 200 000 man) agerat mer som milisgrupper än regelrätta underrättelsetjänster redan innan regimlojal milis börjat smälta samman med den syriska armén till en enda stor Assadlojal milis.¹⁵ Analytiker vid ICG i Beirut pekar på att säkerhetstjänsterna visserligen är ”instrumentella” för regimens förtryck, men att det likväl är svårt att kategoriskt säga att alla anställda vid dessa agenturer gör sig skyldiga till MR-brott. Vissa medlemmar i säkerhetstjänster vill hoppa av, men fruktar konsekvenserna.¹⁶

Säkerhetstjänsterna styrs i viss utsträckning genom the National Security Bureau (NSB),¹⁷ en överbyggnad med 14 vidhängande National Security Committees (NSC) på provinsnivå, vars mått av autonomi och konstellation i och för sig kan se lite varierande ut beroende på vilka militära förband och andra aktörer som har betydande närvaro i provinsen i fråga. I t.ex. Damaskus leds NSC av 4:e armédivisionen, i Homs leds den av Air Force Intelligence.¹⁸ Något förenklat utgörs säkerhetsapparaten i grunden av följande fyra tämligen autonoma huvudgrenar, med 17-20 kända komponenter/underavdelningar vardera:

- Air Force Intelligence Directorate/Agency (*Idarat al-Mukhabarat al-Jawiyya*, AFI) under ledning av Jamil Hassan, med de centrala underavdelningarna Investigative Branch (generalmajor Abdulsalam Fajer Mahmoud), Special

¹³ HRW, 2011-12-15 (Appendix 1).

¹⁴ HRW, 2013-09-13.

¹⁵ Lifos 30431; ISW, *The Assad Regime: From Counterinsurgency to Civil War*, 2013-03.

¹⁶ Analytiker vid ICG, Beirut, 2013-09-27.

¹⁷ Specialist hos OHCHR, Beirut, 2013-09-26; HRW, 2011-12-15.

¹⁸ Specialist hos OHCHR, Beirut, 2013-09-26.

Operations Branch (generalmajor Ghassan Ismail) och Operations Branch (överste Suheil Hassan),

- Military Intelligence Directorate/Department of Military Intelligence (*Shub'at al-Mukhabarat al-'Askariyya*, MI¹⁹), under befäl av Rafiq Shahadah, med de centrala underavdelningarna Military Investigative Branch, Palestine Investigative Branch (235), Communications Security and Surveillance Branch (211), Security Branches (291, 292, 293),

- Political Security Directorate (*Idarat al-Amn al-Siyasi*, PS), under befäl av generalmajor Rustum Ghazali (tidigare Muhammed Dib Zeitoun), med de centrala underavdelningarna Investigative Branch ("al-Feiha", brigadgeneral Makhmoud al-Khattib) och Operations Branch (brigadgeneral Mohamed Heikmat Ibrahim),

- General Intelligence Directorate/"State Security Service" (*Idarat al-Mukhabarat al-'Ammah* = *Amn al-Dawla*, GIS), under befäl av Mohammed Dib Zaitoun, indelat i Investigative Branch (285), Information Security Branch (255, generalmajor Ghassan Khalil), Internal Branch (251, överste Hafez Makhlof) och External Branch (300).²⁰ GIS, som bedöms vara den mest betydelsefulla "civila" säkerhetstjänsten i landet, utgörs av ca 25000 man och sorterar formellt under inrikesministeriet, men rapporterar i praktiken direkt till Assads inre krets.²¹ Vidare finns där andra kända komponenter inom statssäkerhetsapparaten, som Criminal Intelligence/Security (*Amn al-Jana'i*) vid sidan av Nationella polis- och säkerhetsstyrkor ("Public Order Forces"), som sorterar under inrikesministeriet.²²

Undersökningskommissionen lyfter fram en lång rad aktörer och övergrepp i Syrien sedan 2011.²³ Man offentliggör emellertid vanligen inte listor över individer med personligt ansvar.²⁴ Det görs i större utsträckning av bl.a. HRW (nedan) och inom ramen för EU-kretsens sanktionssystem visavi den syriska regimen, som i annex pekar ut "natural and legal persons, entities or bodies". Bland de 53 listade "enheter" ingår:

- Ministry of Defence,
- Ministry of Interior,
- National Security Bureau (med motiveringen: regeringens/Ba'athpartiets förlängda arm; direkt involverad i förtryck/att syriska säkerhetsstyrkor riktar övervåld mot demonstranter),
- Air Force Intelligence Agency (samma motivering),
- Military Intelligence Directorate (samma motivering)²⁵,
- Political Security Directorate (samma motivering),
- General Intelligence Directorate (samma motivering) samt
- IRGC Al-Qods Force (gren av the Iranian Islamic Revolutionary Guard Corps).²⁶

¹⁹ Military Intelligence uppges, utöver det traditionella, bl.a. arbeta mycket med att beväpna milisgrupper och genomföra propagandaaktioner etc. (OHCHR, 2013-09-26).

²⁰ Lifos 30431; OHCHR, Beirut, 2013-09-26; HRW, 2011-12-15.

²¹ Lifos 30431.

²² OHCHR, Beirut, 2013-09-26.

²³ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16; se vidare, OHCHR, "Independent International Commission of Inquiry on the SAR", 2011-2013.

²⁴ OHCHR, Beirut, 2013-09-26; Reuters, "U.N. evidence on Syria war crimes implicates Assad, Pillay says", 2013-12-02.

²⁵ Se även t.ex. Syrian Human Rights League (SHRL), *Sednaya Military Prison*, Special Report, 2013-11-10.

²⁶ Vidare listas en rad företag, bland dem Cham Holding, Syriatel, Bena Properties, Al Mashreq Investment Fund, Souruh Al Cham, Drex Technologies (samtliga kontrollerade av finansmannen Rami Makhlof, kusin till Bashar al-Assad), Syrian Arab Airlines, Cham

Bland de 179 listade individerna ingår (utöver kärnfamiljen Assad, med Bashar och Maher al-Assad i spetsen):

- Ali Mamlouk (chef för General Intelligence Directorate; involverad i våld mot demonstranter),
- Atej Najib (f.d. chef för Political Security Directorate. i Dara'a; kusin till Assad; involverad i våld mot demonstranter),
- Hafez Makhoul (överste/enhetschef General Intelligence Directorate i Damaskus; kusin till Assad; nära Maher Assad; involverad mot demonstranter),
- Muhammad Dib Zaytun (chef för Political Security Directorate; involverad i våld mot demonstranter),
- Amjad al-Abbas (chef för Political Security i Banyas, involverad i våld mot demonstranter i Baida),
- Rami Makhoul (kusin till Assad, dominerande affärsman; kontrollerar en rad företag/investeringsfonder [i regimens ryggrad]),
- Abd al-Fatah Qudsiyah (chef för Military Intelligence; involverad i våld mot civilbefolkningen),
- Jamil Hassan (chef för Air Force Intelligence Agency; involverad i våld mot civilbefolkningen),
- Rustum Ghazali (chef för Political Security Directorate; till 2012 chef för Military Intelligence, Damascus Countryside; involverad i våld mot civilbefolkningen),
- Fawwaz al-Assad (involverad i våld mot civilbefolkningen inom ramen för verksamhet inom *Shabihamilisen*),
- Munzir al-Assad (involverad i våld mot civilbefolkningen inom ramen för verksamhet inom *Shabiha*),
- Zou al-Hima Shalish (chef för Presidential Security; kusin till Assad; involverad i våld mot demonstranter),
- Qasem Suleimani (generalmajor/befälhavare för iranska IRGC Qods Force, involverad/utrustning och stöd [mm] för att trycka ned protester i Syrien),
- Mohammad Mufleh (chef för Military Intelligence i Hama; involverad i nedslag på demonstranter),
- Tawfiq Younes (chef för Department for Internal Security, General Intelligence Directorate; involverad i våld mot civilbefolkningen),
- Aymen Jaber (Maher al-Assads länk till Shabiha; involverad i våld mot civilbefolkningen genom koordinering av shabihagrupper),
- Hayel al-Assad (assistent till Maher al-Assad, chef för Military Police Unit inom 4:e armé-/pansardivisionen, involverad i förtryck),
- Rafiq Shahadah (brigadgeneral, chef för Military Intelligence Branch 293 Damaskus; strategisk rådgivare till Assad; direkt involverad i våld mot civila i Damaskus),
- Muhammad Sa'id (regional ordförande Ba'athpartiet; f.d. guvernör i Hama och regional säkerhetschef i Ba'athpartiet; nära Assad; djupt involverad...),
- Issam Hallaq (flygvapengeneral; Air Force Chief of Staff; befäl över flygoperationer mot civila områden över hela Syrien).^{27 28}

Press TV, Al Watan, Addounia TV och Centre d'études et de recherches syrien (CERS) jämte en rad andra företag, banker etc. med klar koppling till regimen.

²⁷ Se The Council of the European Union/Official Journal of the European Union (23.4.2013), *Council Implementation Regulation (EU) No 363/2013 of 22 April 2013 implementing Regulation (EU) No 36/2012 concerning restrictive measures in view of the situation in Syria* (Lifos 31037), "ANNEX II".

²⁸ Till de individer som tidigare listats i dessa sammanhang hör även försvarsminister/stabschef för de väpnade styrkorna Dawud Rajiha, vice försvarsminister

2012 har också HRW kartlagt en rad av de mer eller mindre kända faciliteter i Aleppo, Damaskus, Dara'a, Homs, Idlib och Latakia där AFI, GI, MI och PS håller politiska fångar under inhumana förhållanden, med inslag av tortyr, från mars 2011. Bland identifierade befälhavare med personligt ansvar – vilka i några fall överensstämmer med ovan listade personer (fast några bytt position) - ingår:

- brigadgeneral Sha'fiq, Military Intelligence Branch 215, Damaskus,
- generalmajor Rustom Ghazali, Military Intelligence Branch 227, Damaskus,
- brigadgeneral Burhan Qadour²⁹, Military Intelligence Branch 291, Damaskus,
- brigadgeneral Muhammad Khallouf, Military Intelligence Branch 235 ("Palestine Branch"), Damaskus,
- överste Loai al-Ali, Military Intelligence Branch 245, Dara'a,
- brigadgeneral Nawfel al-Hussein, Military Intelligence Branch 271, Idlib,
- Muhammad Zamreni, Military Intelligence Homs Branch,
- brigadgeneral Abdulsalam Fajr Mahmoud, dir. Investigative Branch, Air Force Intelligence Mezzeh Airport Branch, Damaskus,
- brigadgeneral Jawdat al-Ahmed, Air Force Intelligence Homs Branch,
- överste Qusay Mihoub, Air Force Intelligence Dara'a Branch,
- överste Suhail al-Abdullah, Air Force Intelligence Latakia Branch,
- brigadgeneral Khudr Khudr, General Intelligence Latakia Branch,
- brigadgeneral Ibrahim Ma'ala³⁰, General Intelligence Branch 285, Damaskus,
- brigadgeneral Firas al-Hamed, General Intelligence Branch 318, Homs.³¹

I incidentrapportering avseende 15 maj-15 juli 2013 pekar också undersökningskommissionen på att dödsfall i förvar ökat markant under perioden. Dokumenterade dödsfall pga. tortyr rapporterades ha förekommit hos AFI, PI, GI och MI. Många fall uppges ha dokumenterats hos General Intelligence Branch 295, 2 mil öster om Damaskus, och Branch 251 i Damaskus. En person som hållits hos Political Security's Al-Fehar Branch i al-Mezzeh, Damaskus kunde senare redogöra för andra fångar som inte överlevt. Frihetsberövade hos Military Security Branch 215 i Damaskus ska också ha torterats till döds.

AFI pekas ut av många intervjuade överlevande som de värsta förövarna, bl.a. i Hama, där man regelmässigt misshandlar dem man fångar in, därefter torterar dem. Även MI uppges rutinmässigt ta till tortyr. En frihetsberövad hos MI i Dara'a city i mitten av maj släpptes tre veckor senare med brutet ben och multipla brännmärken på ryggen. En f.d. fånge blev torterad hos Military Security Branch 235. Andra fångar hos MI har utsatts för olika former av tortyr, bl.a. simulerad drunkning hos Branch 227. Fångar hos al-Fehar Branch i Damaskus uppges vidare ha hållits i isoleringsceller där de tvingats sitta på huk och varken kunnat stå eller ligga. En sådan fånge ska ha suttit under sådana förhållanden i tio månader, i tillägg misshandlats dagligen och hängts i handlederna i 17 dagar samtidigt som man gav honom elchocker och brände honom med cigaretter. Vidare uppges AFI och MI ha varit involverade i många fall av "försvinnanden" vid räder, razzior, vägspärrar, i moskéer och på sjukhus i Aleppo, Damaskus, Dara'a, Deir ez-Zour, Hama och

Asif Shawkat (Bashar al-Assads svåger), assisterande vicepresident Hassan al-Turkmeni samt chefen för NSB Hisham Ikhtiyar. Samtliga dessa individer dödades emellertid i attentatet mot det nationella säkerhetshögkvarteret i Damaskus 18 juli 2012 (Lifos 30431).

²⁹ Ersatte brigadgeneral Yousef Abdou i maj 2012.

³⁰ Ersatte brigadgeneral Hussam Fendi i slutet av 2011.

³¹ HRW, *Torture Archipelago: Arbitrary Arrests, Torture, and Enforced Disappearances in Syria's Underground Prisons since March 2011*, 2012-07-03.

Homs. I ett dokumenterat fall arresterades en man i Dara'a i mars 2012 av agenter från Security Branch 215. Ingen ska ha hört från honom sedan dess.³²

I sammanhanget bör också några av de domstolar som "lagför" aktivister och dissidenter lyftas fram. Där finns sedan en längre tid tillbaka s.k. Field Marshal Courts [=Military Field Courts], och sedan maj 2012 Counter-Terror Courts [= "terrorism courts"], vilka agerar efter ny anti-terrorlagstiftning.³³ En "terrorismdomstol" i al-Mezzeh prövar överträdelser av 2012 års Anti-terrorismlag. De som ställs inför rätta där informeras normalt inte om vad de anklagas för och ges inte heller biträde.³⁴ Dessa domstolar prövar i många fall ärenden rörande människor som varit involverade i fredliga protester, advokater, humanitär och medicinsk personal. Där saknas rättssäkerhet. Processerna i de militära fältdomstolarna uppges vara värst, enligt HRW.³⁵ Här finns inga möjligheter att överklaga beslut, inga rättigheter att ta del av de bevis som lagts fram, ha familj eller advokat närvarande trots att dödsstraff kan utdömas, enligt HRW och kommissionen.³⁶

Adrafängelset i Damaskus och Tadmur/Palmyra militärfängelse tillhör andra centrala faciliteter som uppges hysa politiska "säkerhetsfångar".³⁷ En ytterligare ökad facilitet är Sednaya Military Prison norr om Damaskus, som administreras av Military Intelligence och Military Police. Där uppges f.n. finnas ca 14000 interner, varav ett betydande antal civila, bland dem kvinnor och ca 2500 minderåriga, som i många fall genomgått snabba godtyckliga processer i militära fältdomstolar där man utdömt påföljder från 15 års fängelse till avrättning, enligt Syrian Human Rights League. I den nya "Vita" avdelningen sitter enligt uppgift också ca 4000 militära officerare. Förhållandena i Sednaya bedöms vara utomordentligt inhumana, och där uppges också varje vecka genomföras utomrättsliga avrättningar; enligt uppgift 480 bara under perioden 6-13 april 2013.³⁸ Vidare utnyttjas en rad andra faciliteter för oliktänkande, bl.a. flygbaser och andra militärbaser runt om i landet, för att rymma tusentals frihetsberövade under pågående kris. Syriska Violations Documentations Center rapporterar i april 2013 att skolor utnyttjats, men oftare 4:e armédivisionens anläggningar i Damaskus förorter. Rutinen ser i många fall ut att vara att den frihetsberövade först utreds vid någon av AFI:s avdelningar och därefter förs över till 4:e armédivisionens förvar.³⁹ Av rapportering från kommissionen framgår vidare att säkerhetstjänsterna driver förvar vid Abdul Gadir al-Shagafi Military Hospital i al-Waar, Homs, och vid al-Mezzeh Military Hospital i Damaskus. Från dessa platser finns dokumenterade fall av inhuman behandling och tortyr av fångar och patienter.⁴⁰

Representant för HRW i Beirut framhåller att några av ovan nämnda säkerhetstjänster har ett särskilt dåligt rykte, men att skillnaderna egentligen inte reflekteras i HRW:s research, utan att resultaten talar för att samtliga systematiskt

³² IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 8-12.

³³ HRW, Beirut, 2013-09-24

³⁴ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 8.

³⁵ HRW, Beirut, 2013-09-24

³⁶ HRW, Beirut, 2013-09-24; IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 8.

³⁷ Lifos 30431.

³⁸ SHRL, *Sednaya Military Prison*, Special Report, 2013-11-10.

³⁹ Lifos 30431.

⁴⁰ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 12.

praktiserar godtyckliga frihetsberövanden och tortyr.⁴¹ Specialist hos OHCHR pekar emellertid på att Criminal Intelligence/ Security (*Amn al-Jna'i*) tillhör de element inom säkerhetsapparaten som skiljer ut sig från övriga. De uppges ha ”legitima” registrerade fängelser/förvar i alla provinser i landet. Det är sannolikt den säkerhetsagentur som generellt är minst involverad i tortyr och mest förutsebar i sitt agerande, enligt OHCHR. De som arresteras av Criminal Security blir registrerade, varefter man generellt uppges följa lagstadgade procedurer i fråga om frihetsberövandets längd och mer konsekvent se till att de frihetsberövade ställs inför rätta. Den generella inställningen till Criminal Intelligence uppges därmed även hos den syrisk allmänheten vara att de är ”mer byråkratiska” och ”förvarar” folk under mindre orimliga förhållanden än andra, och inte är del av den utbredda ”kulturen” att tortera eller misshandla interner, enligt bevakare hos OHCHR.⁴²

Så fort något ”politiskt brott” begås eller misstänks leder det dock generellt till våldsagerande och ofta tortyr i och med att det då blir ett ärende för någon av branscherna med ”state security approach”. Här ingår bl.a. ovannämnda AFI, MI, Palestine Branch, PS samt ”Raids Branch”. Samtliga dessa har satt grovt våld i system i samband med arresteringar och utredningar – dock i varierande omfattning: ”Om Palestine Branch inte är nöjda i samband med förhör blir vederbörande misshandlad. Hos AFI slår man direkt”, enligt källa hos OHCHR.⁴³ Bilden förstärks av diplomatikällor, som särskilt pekar ut AFI som ”definitiva” i sammanhanget; det är välkänt att de frihetsberövar mängder med människor och att folk dör i deras arrester.⁴⁴

Enligt OHCHR-representant finns armén i princip representerad i varje provinsiell NSC, men ”hjärnan” utgörs vanligen av en sammansatt grupp representanter för AFI, MI, PS och GIS. Där kan i vissa provinser också finnas ”fotsoldater” från andra branscher, t.ex. Criminal Security kopplade till NSC, och som tar hand om vissa vägspärrar upprättade på instruktion av NSC. Systemet utnyttjar alltså såtillvida ”alla” delar av säkerhetsapparaten. Bl.a. därför är det trots allt ibland svårt att etablera en klar bild av hur befälskedjor och ansvar ser ut. Det finns också avhoppare från i princip alla säkerhetsbranscher. De uppger ofta att de mot sin vilja tvingats utföra avskyvärda saker och just därför hoppat av.⁴⁵

Representant för HRW framhåller vidare att militärpolisen definitivt är involverad i brott mot mänskliga rättigheter.⁴⁶ Detta bl.a. i Sednaya militärfängelse⁴⁷ och liknande faciliteter. Den civila polisen är förmodligen också involverad i någon mån. Det är dock mer svårbedömt i vilken utsträckning. HRW:s källor uppges mest frekvent nämna militärpolisen, säkerhetstjänsterna, armén eller National Defence Forces. Den civila polisen ser inte ut att spela någon större roll i sammanhanget.⁴⁸ Det finns t.ex. trafikpoliser som definitivt inte gjort annat än att leda trafiken.⁴⁹ Man kan inte heller generalisera om poliser i högre ställning, t.ex. att kategoriskt säga att en brigadgeneral inom civilpolisen nödvändigtvis skulle ha varit

⁴¹ HRW, Beirut, 2013-09-24

⁴² Specialist hos OHCHR, Beirut, 2013-09-26.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Syrienkännare vid Storbritanniens ambassad, Beirut, 2013-09-26.

⁴⁵ Specialist hos OHCHR, Beirut, 2013-09-26.

⁴⁶ HRW, Beirut, 2013-09-24.

⁴⁷ J.fr. SHRL, *Sednaya Military Prison*, 2013-11-10.

⁴⁸ HRW, Beirut, 2013-09-24.

⁴⁹ HRW, Beirut, 2013-09-24; UNHCR, Amman, 2013-09-30.

involverad i MR-brott, enligt HRW.⁵⁰ Även representanter för ICG och UNHCR pekar på att den civila polisen inte tillhör de institutioner som syrierna fruktar. Kravallpolisen var visserligen involverad i en tidig fas av krisen, men det generella intrycket är att polisens inblandning varit begränsad.⁵¹ Det framförs också sällan klagomål mot de ordinära polisstyrkorna. Sannolikt ska de placeras förhållandevis långt ner på oroslistan, enligt ICG-representant. Vidare finns där i oppositionskontrollerade områden poliser som nu ställer sig till förfogande för att arbeta under oppositionen, som i sin tur inte heller framfört behov av reformer inom den syriska polisen. Fokus ligger istället på säkerhetsstyrkor/-tjänster, medan man om polisen snarare i allmänhet talar i termer av "vänlig men korrumpierad" och begäran om mutor i samband med trafikkontroller ("miteen marhaba") etc.⁵² Även en syrisk oppositionsföreträdare framhåller att förhållandevis få arresteras eller förhöras av civilpolisen i Syrien. Det är säkerhetstjänsterna som förtrycker folket. Civilpolisen är i viss mån också fruktad i och med att det är en "polisstat", men de kan bättre beskrivas som korrumpierade mutkolvar än som involverade i förtryck och jakt på dissidenter, enligt oppositionskällan.⁵³

Argumentationen vinner även stöd av diplomatikällor, som pekar på att det inte är osannolikt att t.ex. en brigadgeneral eller annan civilpolis i Syrien innan revolutionen kunnat arbeta utan att begå tydliga MR-brott, men inte heller osannolikt att samma personer samtidigt åtminstone underlättat för andra aktörer att "upprätthålla förtryckarstaten".⁵⁴ Det står klart att det har förekommit att syriska polis har misshandlat arresterade. Samtidigt har där funnits väldigt många poliser och andra statligt anställda som gjort vad de kunnat för att undvika att det begås övergrepp. Ett exempel är en polischef i Homs som vägrade lyda order att beskjuta demonstranter. Polisen har helt enkelt agerat olika i olika situationer, bl.a. pga. att vissa har oppositionssympatier. Vissa som varit på väg att hoppa av har också ombetts att bli kvar i sina befattningar till nytta för oppositionen.⁵⁵ Det finns också lokala variationer på hur folk som frihetsberövas behandlas. I Homs ska t.ex. finnas ett befäl vid centralfängelset som uppges vara human.⁵⁶ Som kontrast till ovanstående, hävdar representanter för Palestinian Human Rights Organization att där inte finns något sådant som en "civil polis" i Syrien, och att "Syrien är en säkerhetsstat" helt enkelt, där polisstyrkorna är en del av regimens förtryckarapparat.⁵⁷

OHCHR pekar också på att "Public Order Forces" i praktiken anställer människor från alla möjliga samhällsgrupper. Där finns definitivt många som inte har "blod på händerna". Det finns också personer på särskilt svåra positioner, t.ex. fängelsechefer och -vakter, som hindrar övergrepp. En fånge som blivit illa behandlad av någon hos Palestine Branch uppgav efter frisläppandet att han blivit mycket väl behandlad av någon som arbetade där. Det framgår även av andra berättelser att det finns många i branschen som inte aktivt deltar i inhuman behandling, enligt OHCHR. Man ska samtidigt ha i åtanke att det finns många sunnitiska befäl över olika former av detention centers som definitivt kan vara "bad

⁵⁰ HRW, Beirut, 2013-09-24.

⁵¹ Analytiker vid ICG, Beirut, 2013-09-27; UNHCR, Amman, 2013-09-30.

⁵² Analytiker vid ICG, Beirut, 2013-09-27.

⁵³ Syrisk oppositionsaktivist/humanitär koordinator, Beirut, 2013-09-27.

⁵⁴ Syrienkännare vid Storbritanniens ambassad, Beirut, 2013-09-26.

⁵⁵ Medarbetare vid Sveriges ambassad i Damaskus p.t. Beirut, 2013-09-24.

⁵⁶ Säkerhetsanalytiker vid internationell humanitär organisation i Beirut, 2013-09-27.

⁵⁷ PHRO, Mar Elias Camp, Beirut, 2013-09-26.

guys”, t.ex. i Suweida. Till sist återstår individuell bedömning på ”case by case-basis”, enligt OHCHR.⁵⁸ Bedömningen delas av representant för HRW, som vidare pekar på att säkerhetstjänsterna för register över de anställdas ansvarsområden. I ar-Raqqa togs dessa arkiv över av oppositionen. HRW-representanten har sett dessa filer. De visar vilka personer som varit ansvariga för respektive förhållanden.⁵⁹

2.2 Regimlojala miliser: NDF, Baath, Hizbollah m.fl.

Väsentliga delar av den reguljära syriska armén och alawitdominerade elitförband, är fortfarande att räkna med, men räcker inte till efter dryga två års strider och deserteringar, varför också inhemska regimlojala miliser, libanesiska Hizbollah och andra utländska shiamiliser utnyttjas på många håll i landet. ISW noterar i början av 2013 att ”distinktionen mellan syriska armésoldater och regimlojal paramilitär/milis har blivit alltmer irrelevant.”⁶⁰

Till de nu mest namnkunniga regimlojala miliserna i Syrien hör *Quwat ad-Difa ‘a al-Watani* (National Defence Forces/NDF, ibland omnämnd som *Jaish ad-Difa ‘a al-Watani*/National Defence Army) och de s.k. *Shabiha*.⁶¹ Dessa kompletteras av olika former av *Lijan sha ‘biya* (Popular Committees, som sannolikt är betydligt fler än shabiha), *Jaish al-Sha ‘bi* (People’s Army) eller Baathpartiets milisreserv (om ev. 100 000 man, institutionaliserad under Hafez al-Assads dagar, att bistå med ”säkerhet och skydd” i städer i krigstid, bl.a. aktiverad mot 1980-talets islamiströrelse),⁶² mer nyetablerade Baath Battallions (etablerad av Baathpartiets Aleppochef Hilal Hilal 2012),⁶³ Aleppoklanen Berri⁶⁴ jämte andra storfamiljer (t.ex. Baggara och Ta’ie nedan). Varianterna är många.

Utöver den för regimen Assad (och Iran) mest betydelsefulla Hizbollahmilisen, finns på regimsidan (liksom rebellsidan) också en rad olika utländska element och stridande miliser. Det iranska stödet rör sig om såväl direkta utbildningsinsatser/officerare på plats i landet och vapenleveranser till Syrien, som om indirekt stöd i form av shiamiliser från bl.a. Irak och Libanon. Den mest betydelsefulla av de irakiska shiamiliserna ser ut att vara *Liwa Abd al-Fadl al-Abbas*. En annan är *Liwa Sayid al-Shuhada*, där irakiska flyktingar och andra utlänningar (bl.a. hazarer från Afghanistan) mobiliseras. Bägge, enligt uppgift, för att ”skydda shiahelgedomen i Sayida Zainab” i södra Damaskus,⁶⁵ i realiteten med ett långt större uppdrag.⁶⁶

⁵⁸ Specialist hos OHCHR, Beirut, 2013-09-26.

⁵⁹ HRW, Beirut, 2013-09-24.

⁶⁰ ISW, Middle East Security Report 8, 2013-03; Lifos 30431.

⁶¹ Begreppet Shabiha representerar i realiteten en rad olika mer eller mindre regimlojala eller autonoma element, allt från alawitisk maffia - varav grenar i Latakiah med historisk koppling till Fawwaz al-Assad, andra mer nyetablerade i Homs med koppling till Rami Makhlouf - till syrisk-nationalistiska vänsterradikaler som Popular Front for the Liberation of Iskanderum/Syrian Resistance och regimlojala sunniklaner i Aleppo, Idlib och Dier ez-Zour. I oppositionsterminologi representerar begreppet helt enkelt Assadlojala element (se vidare, Lund, Aron/Syria Comment, ”Gangs of Latakia: The Militiafication of the Assad Regime”, 2013-07-24; Lifos 30431).

⁶² Se vidare, ISW, 2013-03; Lifos 30431; Lund, 2013-07-24.

⁶³ Lund, 2013-07-24; Al-Monitor, ”Syrian Baath militia commander goes rags-to-riches”, 2013-11-20.

⁶⁴ Lifos 30431.

⁶⁵ Lifos 30431; Lund, 2013-07-24.

⁶⁶ Över den nationella kontexten finns den regionala, med sunni- respektive shiamuslimskt inflytande. Klyftan mellan islams två huvudriktningar daterar tillbaka till tiden efter

Analytiker vid OCHA noterar att Hizbollahs närvaro även är betydande i söder, bl.a. i Suweida där de har helikopterbas. Avseende Hizbollahs mer omfattande engagemang i Antilibanonbergen i vår och sommar kan vidare noteras att det, vid sidan av engagemang för regimen, i högsta grad faktiskt handlat om att skydda klanfränder på den syriska sidan gränsen. "När klanfränder är i fara kommer man." Den dynamiken genomsyrar regionen.⁶⁷

I november 2013 rapporteras regimtrupper, med understöd av utländska shiamiliser, avancera mot Aleppo i syfte att återta distrikt från oppositionsstyrkor försvagade av inre stridigheter. Ur ett rebellperspektiv bedömdes situationen i det läget vara så allvarlig att en rad islamistmiliser deklarerat "nödläge och kallat alla stridande till fronterna", vidare att "regeringsstyrkor uppbackade av libanesiska Hizbollah, iranska Revolutionsgardet och den irakiska Liwa Abu Fadl al-Abbasmilisen lanserat en våldsam offensiv för att återockupera Aleppo",⁶⁸ med stöd av NDF, regimlojal sunnitisk klanmilis ("Quds militia") från lokala stammar/klaner i Jibreen och Nayrab, samt en del palestinier från flyktinglägret i Nayrab.⁶⁹ Vidare har Hizbollah och andra shiamiliser bl.a. rapporterats delta i strider i det omstridda, strategiskt centrala området Qalamoun vid libanesiska gränsen mellan Homs och Damaskus, samt i Damaskus förorter.⁷⁰

Undersökningskommissionen har i tidigare skeden av konflikten rapporterat om en rad övergrepp begångna av regimlojala miliser, bl.a. s.k. Shabiha. Ett flagrant fall är händelserna i ett antal byar i al-Houlaområdet, norr om Homs 25 maj 2012, där kommissionens slutsatser bl.a. är att regeringsstyrkor uppbackade av Shabiha ansvarat för inhuman behandling och utomrättsliga avrättningar av över 100 civila, varav nära hälften barn.⁷¹ Specialist vid OHCHR framhåller att regimen Assad även fortsatt under konflikten i princip gett total straffrihet, "total impunity, carte blanche" åt Shabiha, NDF, Baath- och andra regimlojala miliser att begå systematiska övergrepp mot både stridande och civila i omstridda områden.⁷² Även HRW:s källor uppges frekvent nämna NDF i sammanhanget MR-brott.⁷³ Bilden förstärks av uppgifter från andra källor, som i tillägg pekar på att "vad som helst kan hända i en vägsärr." Shabiha och andra regimlojala miliser gör i princip vad

Profeten Mohammeds död år 632, då maktkamp uppstod mellan följeslagare till löjtnant Abu Bakr och följeslagare till Mohammeds kusin/svärson Ali. Förenklat tror de förstnämnda (sunniterna) på "kalifatet", med en konsensusvald kalif som ledare för muslimerna, medan sistnämnda (shiiterna) tror på "imamatet", med en av Gud förordnad imam från Profetens ättlingar som ledare för muslimerna. Kampen om inflytande över Mellanöstern står idag mellan det sunnitiska Saudiarabien och det shiitiska Iran (Stratfor, "The Complexity of the Sunni-Shia Divide", 2013-12-11) och diverse ombud på marken (j.fr. t.ex. Al-Monitor, "Hezbollah escalates rhetoric against Riyadh", 2013-12-10).

⁶⁷ OCHA, Amman, 2013-09-30.

⁶⁸ Reuters, 2013-11-12; AFP/globalpost, "Battlefield gains to boost Assad hand at peace talks", 2013-11-21.

⁶⁹ Al-Monitor, 2013-11-24.

⁷⁰ The Daily Star Lebanon, "Syria fighting kills 19 Hezbollah fighters in 10 days", 2013-11-29; se vidare, ISW, *Hezbollah and the Fight for Control in Qalamoun*, 2013-11-26.

⁷¹ IICSAR/UN/HRC, *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*, 2012-08-16.

⁷² OHCHR, Beirut, 2013-09-26.

⁷³ HRW, Beirut, 2013-09-24.

de vill, med regimens goda minne. Många allvarliga övergrepp begås också av Hizbollah.⁷⁴

Av rapportering från kommissionen framgår också att arresteringar från regimsidan i allt större utsträckning utförs av NDF och Hizbollah. I juni 2013 uppges Hizbollah ha utfört arresteringar i Dayr Atiyah. De utomrättsligt frihetsberövade kvarhölls generellt i dagar och utsattes för svår misshandel innan de överfördes till säkerhetstjänster. I maj och juni genomförde NDF godtyckliga razzior och vräkningsförsök mot sunnitiska IDP i Job al-Jarrah, Homs. NDF uppges också ägna sig åt bortföranden och kidnappningar mot lösen. Fall har bl.a. dokumenterats i al-Hajar al-Aswad, Damaskus. NDF ska vidare ha varit involverade i ”försvinnanden” på flera orter i landet, och sexuella övergrepp bl.a. i Tartous.⁷⁵

2.2.1 Övergrepp under operationer i al-Bayda och Baniyas

En av HRW:s fallstudier uppmärksammar militäroperationer mot rebellställningar i sunnidominerade områden i al-Bayda och Baniyas i början av maj 2013. I al-Bayda ska regeringstrupper och regimlojala miliser den 2 maj ha gått in i hem, separerat kvinnor från män, samlat männen från olika kvarter på en plats och avrättat dem. Även ett betydande antal kvinnor och barn, däribland spädbarn, ska ha avrättats. I många fall brändes kropparna av regimlojal milis, bl.a. 25 kroppar som staplats i en telebutik mitt i byn. HRW har sammanställt en lista över totalt 167 dödsoffer, varav majoriteten obeväpnade civila summariskt avrättade - efter att militära sammandrabbningar med rebellmilis i området var över. Efter avrättningarna följde också plundring och ödeläggelse. Incidenterna i al-Bayda tillhör de värsta exemplen på massavrättningar under konflikten, enligt HRW. Enligt vittnesuppgifter fanns bland förövarna representanter för både den syriska armén, NDF och beväpnade invånare från regimlojala grannbyar. Samma dag, den 2 maj, granatbesköts även Ras al-Nabe’ i Baniyas, ca en mil från al-Bayda. Följande dagar följde händelseutvecklingen där i princip samma mönster som den i al-Bayda, med, enligt uppgift, totalt 188 civila dödsoffer, varav 54 barn och 43 kvinnor. HRW:s utredning indikerar att de drivande förövarna var:

- Special Forces, och
- National Defence Forces, med understöd av
- milis från grannbyar.⁷⁶

Det finns också många andra exempel där diverse milisledare själva berättar om utomrättsliga avrättningar, t.ex. en Baathmilisledare i Aleppo som berättar för Al-Monitor om hur han och hans mannar tillfångatagit en rebellprickskytt och därefter bränt honom levande.⁷⁷ Incidenterna tenderar att bli oräkneliga.

2.3 Palestinsk milis

Enligt UNRWA-medarbetare tills nyligen stationerad i Damaskus, syrisk advokat verksam i Damaskus och PHRO, gör palestinska unga män i allmänhet militärtjänst/värnplikt inom den reguljära arméns ”PLA-divisioner” i Damaskus, Homs och Aleppo, under syriskt befäl. I grunden har de [hittills] behandlats som alla syriska värnpliktiga fast med en särskild, mindre aktiv roll i armén. De erhåller stridsträning men gör sällan mer än grundtjänst och aktiveras sällan eller aldrig i

⁷⁴ Säkerhetsanalytiker vid internationell humanitär organisation i Beirut, 2013-09-27.

⁷⁵ IICSAR, 2013-08-16, s. 9-11, 14.

⁷⁶ HRW, 2013-09-13.

⁷⁷ Al-Monitor, 2013-11-20.

strid utan permitteras vanligen efter 18 månader.⁷⁸ Detta i och med att regimen inte fullt litar på PLA, enligt PHRO. Det kan undantagsvis förekomma att palestinier inkallas till reservtjänstgöring. De har även möjlighet göra värnplikt i Popular Front for the Liberation of Palestine-General Command (PFLP-GC) eller, i någon mån, Fatah Intifada istället för armén, men såvitt känt tvångsrekryteras ingen till PFLP-GC eller annan milis.⁷⁹

Den mest namnkunniga palestinska milisen som deltagit i strider på regimsidan, främst i och kring det (inofficiella) palestinska flyktinglägret/distriktet al-Yarmouk, Damaskus, är PFLP-GC, under ledning av palestinern Ahmed Jibril (f.d. kapten i den syriska armén). PFLP-GC kontrolleras av syrisk säkerhetstjänst, och har under lång tid fungerat som Damaskus förlängda arm i Libanon och palestinska flyktingläger i Syrien. Den är terrorstämplad av bl.a. Australien, EU, Kanada och USA.⁸⁰ En minoritet av de övriga palestinska fraktionerna har tagit ställning för regimen Assad, varav några i det närmaste irrelevanta. Här ingår: al-Saiqa ("Blixten", Farhan Abul-Heija's palestinska Baathpartigren) och Fatah al-Intifada (en liten Syrienlierad utbrytargrupp ur al-Fatah, ledd av Abu Hazem).⁸¹ Enligt en palestinsk källa kan inte alla inom PFLP-GC dras över en kam. Alla har inte blod på sina samveten. Vissa tidigare medlemmar har lämnat organisationen. Andra strävar efter att reformera GC inifrån. Källan uppger att han ett tag själv levde under hot om "eliminering" av PFLP-GC, varför han sökte upp ett högt befäl för organisationen för hjälp. Denne lyckades sedermera övertyga de andra inom ledarskapet att dra tillbaka hoten. Detta visar, enligt källan, att där finns olika linjer och en del förnuft inom PFLP-GC:s ledarskap.⁸² Enligt UNRWA-medarbetare spelar de palestinska fraktionerna ingen stor roll utanför de palestinska lägren. PFLP-GC är i stort sett den enda som engagerat konkret på regimsidan, men inte heller den har idag längre någon större betydelse för regimen,⁸³ utan fungerar mest som vaktstyrka.⁸⁴ Övriga fraktioner [med undantag för Fatah Intifada och al-Saiqa] står idémässigt på oppositionens sida, men strävar efter att söka «neutralitet». Det har dock med tiden visat sig bli allt svårare när situationen eskalerat till inbördeskrig. Vidare är det helt klart palestinier som på andra sätt deltar på bägge sidor, såväl i form av rebellgrupper som "regimlojal" milis i form av Popular Committes "till försvar av egna områden".⁸⁵ Lokala Popular Committees med väpnade element finns i stort sett där det bor palestinier. De fungerar i princip som NDF, med den skillnaden att de som regel är obetalda.⁸⁶

2.4 Drusisk milis

Parallellt med de mer konsekvent regimlojala miliserna, opererar också en rad drusiska miliser i södra delarna av landet, främst i drusdominerade områden i provinserna Suwayda ("Jabal ad-Druze"/Jabal al-Arab), Dara'a och Damaskus

⁷⁸ Syrisk advokat verksam i Damaskus, Beirut, 2013-09-25; UNRWA, Lebanon Field Office, Beirut, 2013-09-25; PHRO, Mar Elias Camp, Beirut, 2013-09-26.

⁷⁹ PHRO, Mar Elias Camp, Beirut, 2013-09-26.

⁸⁰ I december 2012 rapporterar rebellkällor att över 60 PFLP-GC-medlemmar hoppat av till rebellsidan efter hårda strider mellan rebellstyrkor, inklusive palestinska enheter som *Liwa al-Qassam* (al-Qassambrigaden) och *Liwa al-'Asifah* (Stormbrigaden), och regimstyrkor uppbackade av PFLP-GC (Lifos 30431).

⁸¹ Lund, Aron/Carnegie Middle East Center, "Assad's Palestinians", 2013-11-16.

⁸² Interlokutör i Beirut, september 2013.

⁸³ UNRWA, Lebanon Field Office, Beirut, 2013-09-25.

⁸⁴ Syrisk advokat verksam i Damaskus, Beirut, 2013-09-25.

⁸⁵ UNRWA, Lebanon Field Office, Beirut, 2013-09-25.

⁸⁶ Syrisk advokat verksam i Damaskus, Beirut, 2013-09-25.

(Jabal al-Sheikh [samt stadsdelen Jaramana i sydöstra delen av huvudstaden]). Aymenn Jawad al-Tamimi noterar att ett återkommande namn på drusiska miliser är *Jaysh al-Muwahhideen* ("Army of the Monotheists/ Unitarians"), vilket, liksom deras hemsida på nätet - *Katiba al-Muwahhideen* ("Battalion of the Unitarians"), återger den drusiska självbilden. Av en rad uttalanden framgår att de drusiska milisernas prioritering i den syriska konflikten är att skydda det drusiska samfundets land och ära, snarare än att "attackera terrorister". Budskapet handlar om självförsvar av drusiska intressen. Det indikerar i teorin politisk neutralitet. I praktiken lär de strida för den aktör som garanterar att drusiskt land bevaras. Oro över Jabhat al-Nusras framfart i Dara'a, i kombination med att Jabhat al-Nusra sannolikt låg bakom ett bombattentat i Suwayda city, medför f.n. att de drusiska miliserna uttalar lojalitet med regimen Assad. Man uppges också ha etablerat medborgargården/"folkliga kommittéer till skydd för byar och städer" i Jabal al-Arab och Jabal al-Sheikh för att bekämpa "terrorism i samarbete med den syriska armén". Vidare prisar man den syriska armén för att vara icke-sekteristisk.⁸⁷ Enligt Aron Lund är nu de flesta av dessa grupper inordnade under NDF och betraktade som "statliga entiteter", deras utpräglat drusiska profil till trots. Vissa av dessa element anklagas också för delaktighet i brott och övergrepp.⁸⁸

2.5 Stammar/klaner

Nicholas Heras och Carole O'Leary belyser stammarnas betydelse i Syrienkonflikten: Arabiska stammar kan generellt indelas i *qabila* (nationella och transnationella stamkonfederationer) och *'ashira* (individuella stammar). 'Ashira kan vidare indelas *fukhud* (klaner), *khums/khams* eller *ibn 'amm* (ättlingar) samt en lägsta nivå, *al-bayt* eller *a'ila* (storfamilj). De största transnationella stammarna (*qabila*) med nationella subklaner över Syrien är Ougaidat, Baggara och Shammar. De har störst nationell representation i Jazirahregionen i nordöstra Syrien. Andra stora stammar, som 'Anaza i Homs, Ta'ie i al-Hasakah och Na'im, är väsentligt mindre i Syrien än i grannländerna. De syriska stammarnas närvaro och inflytande sträcker sig generellt främst över en region i landet. Till de syriska 'ashira hör al-Haddadine i Aleppo och Idlib, al-Muwali i Idlib, al-Damaakhla i Idlib, Hama, Aleppo och ar-Raqqa, Bani Khalid i centrala och västra Homs och Hama, samt al-Zoubi i Dara'a och över gränsen in i norra Jordanien.⁸⁹

Ett stort antal av de medlemmar dessa stammar aktiverat/satt i vapen, opererar idag på rebellsidan (nedan), men där finns flera exempel på splittringar, varav ett är Baggara stamkonfederation. Där finns medlemmar som deltar i operationer på oppositionssidan och andra som deltar på regimsidan. Detta kan ev. delvis förklaras med att ca en fjärdedel av Baggaras medlemmar är shiiter. I Aleppo uppges Baggara ha samarbetat med syriska säkerhetsstyrkor i attacker mot stadens oppositionsdominerade områden samt till försvar av Aleppo centralfängelse.⁹⁰ Vidare uppges sunnitisk klanmilis från Jibreen- och Nayrabdistrikten ha deltagit i regimoffensiv mot rebelldominerade områden i Aleppo.⁹¹ Regimlojala Baggaramedlemmar ska även ha deltagit i attacker mot kurdiska PYD i etniskt mixade områden i Aleppodistriktet Shaykh Maqsud. Vidare uppges medlemmar i

⁸⁷ Al-Tamimi, "The Druze Militias of Southern Syria", 2013-11-13.

⁸⁸ Lund, Aron/Carnegie Middle East Center, "What about the Druze?", 2013-12-02.

⁸⁹ Heras, Nicholas A., O'Leary, Carole A./Jamestown Foundation, *The Tribal Factor in Syria's Rebellion: A Survey of Armed Tribal Groups in Syria*, 2013-06-27, Terrorism Monitor Volume: 11 Issue: 13.

⁹⁰ Heras, Nicholas A., O'Leary, Carole A./Jamestown Foundation, 2013-06-27.

⁹¹ Al-Monitor, 2013-11-24.

Ta'iestammen i kurddominerade al-Qamishli ha organiserat sig i regimlojala "Popular Committees" under befäl av Ta'iemedlemmen, tillika parlamentsledamoten, Shaykh Muhammad Fares i kamp mot PYD.⁹²

3. Aktörer på rebellsidan

Det väpnade motståndet utgörs 2013 av över 100 000 stridande i 1000-1200 olika rebellgrupper⁹³ och allianser, som med jämna mellanrum gör tillkännagivanden om nya koalitioner. Det spänner från mer eller mindre lokalt, ibland etniskt förankrade element, en familj, en by, en klan, kriminella element och sammansatta "Revolutionary Military Councils" till större koalitioner och extremistgrupper, med varierande ideologier och slutmål för Syrien, varav en betydande andel med värderingar oacceptabla för Väst.⁹⁴ Det torde kunna sägas att utländska element från Saudiarabien, Tjetjenien, Irak och en rad andra nationer, med stridserfarenhet från kriser som Bosnien, Tjetjenien, Afghanistan och Irak, utgör kärnan i de mest extremistiska motståndsgupperingarna,⁹⁵ vilka också ser ut att ligga bakom de värsta MR-brott som äger rum på rebellsidan.⁹⁶

En syrisk oppositionskälla i Beirut framhåller att paraplyoppositionen NC/SOC:s och SMC:s⁹⁷ "identitetskriser" tenderar att förvärras, samtidigt som det i rebelldominerade områden i norr redan råder kaos och "somalisering", med krigsherrar som i första hand ser till sina egna intressen och ligger i konflikt med andra. Risken för ytterligare destabilisering med fler strider mellan olika rebellgrupper är hög.⁹⁸ Samtidigt kan man se att det sekteristiska språkbruket och radikala ideologier tenderar att göra sig mer gällande i vissa regioner än andra – bl.a. i Homs och Latakiah. Våldslogiken eskalerar i de områden där de värsta övergreppen begåtts av regimen. Här finns också exempel på när inte bara ISIS, Jabhat al-Nusra och likasinnade "gått vilda" utan även vissa av dem [som tills nyligen legat] under SMC och brukar benämnas "FSA".⁹⁹ Rebellfallet Khalid al-

⁹² Heras, Nicholas A., O'Leary, Carole A./Jamestown Foundation, 2013-06-27.

⁹³ Ev. hela 12000, enligt vissa bedömare (säkerhetsanalytiker, Beirut, 2013-09-27).

⁹⁴ Lifos 30431; Foreign Policy, "Syria's insurgency beyond good guys and bad guys", 2013-09-09.

⁹⁵ As-Safir/Al-Monitor, "Saudi jihadists flow into Syria", 2013-12-08. Ett betydande antal olika nationaliteter - irakier, jordanier, libaneser, libyer, pakistanier, palestinier (t.ex. *Liwa al-Qassam* och *Liwa al-'Asifah*), saudier, sudaneser, svenskar, tjetjener, tunisier, uzbekier m.fl. – förekommer i olika rebellförband, inte minst hos extremistgrupper som ISIS, Jabhat al-Nusra och Jaish al-Muhajireen wa-l-Ansar, samt hos Ahrar al-Sham (Lifos 30431). Uppgifter under hösten 2013 indikerar att de 11 mest representerade europeiska staterna har totalt 1200-1700 medborgare stridande bland rebeller i Syrien. Frankrike, Tyskland, Belgien och Sverige ser ut ligga högt (AP, "Sharp rise in Europeans fighting in Syria", 2013-12-03). Icke-europeiska nationaliteter som Saudiarabien, spelar dock mer avgörande roller (As-Safir/Al-Monitor, 2013-12-08).

⁹⁶ HRW, Beirut, 2013-09-24; ICG, Beirut, 2013-09-27; säkerhetsanalytiker, 2013-09-27.

⁹⁷ Supreme Joint Military Command Council = "Supreme Military Command" (SMC) har tidigare utgjorts av 30-40 befälhavare under ledning av brigadgeneral Salim Idriss, varav 5 som representerar "fronterna": Norr (Aleppo & Idlib), öster (Raqqah, Deir al-Zour & Hassaka), väster (Hama, Latakia & Tartus), centrum (Homs & Rastan) samt söder (Damaskus, Dara'a & Suweida). SMC har också kunnat sägas representera det s.k. "main stream motståndet" eller varumärket "the Free Syrian Army" (*al-Jaish al-Souri al-Hurr*, "FSA", eller bara "Free Army", *Jaish al-Hurr*), och Idriss "Chief of staff of the Free Syrian Army" (se vidare, Lifos 30431; Carnegie Middle East Center, *Guide to Syria in Crisis*, "Statement on the Formation of the Supreme Military Council Command of Syria", u.å.).

⁹⁸ Syrisk oppositionsaktivist/humanitär koordinator, Beirut, 2013-09-27.

⁹⁹ Säkerhetsanalytiker vid internationell humanitär organisation i Beirut, 2013-09-27.

Hamad i Homs som skär upp en dödad regeringssoldat och äter hans inälvor, och medger att han deltagit i andra fall där regimsoldater och milismän skändas väckte särskild uppmärksamhet i våras.¹⁰⁰ De ”mindre radikala” grupperna gör sig även skyldiga till ”experimentell rättvisa”, som ofta utövas av dåligt utbildade (ibland imamer), ofta med förhållandevis få års skolutbildning, enligt källor i Beirut.¹⁰¹

Hos ISIS och Jabhat al-Nusra ser övergrepp ut att ha satts i system. Det råder dock även regionala variationer inom dessa strukturer – exempelvis ISIS i ar-Raqqa jämfört med ISIS i Deir ez-Zour eller Qalamoun, där de delvis uppvisar olika beteenden. Hur de är organiserade är också höljt i dunkel. Vissa rebellgrupper uppges också vara infiltrerade av syriska säkerhetstjänster, vars underrättelsenätverk som upprättades i samband med Irakkrisen sannolikt ännu inte är helt upplösta. Sammantaget finns dock mycket lite som talar för att någon milisgrupp – allra minst de mest extremistiska, tjetjenerna m.fl. – tar hänsyn till vare sig internationell humanitär rätt eller Sharia i fråga om ”behavior in combat”.¹⁰² ICG-representant i Beirut är av samma uppfattning, och framhåller att flera rebellgrupper ligger bakom systematiska övergrepp och att ISIS t.o.m. är långt värre än andra jihadistgrupper i det avseendet. Samtidigt bör påpekas att det breda motståndet nu har antagit regimstyrkors taktik, som urskillingslös beskjutning, avrättning på slagfältet, belägring och tvångsfördrivning av civila.¹⁰³

Medlemskap i väpnade oppositionsgrupper är dock flytande. Ledare och stridande följer ofta pengaflödet, varför också många individuella rebeller varit medlemmar i en rad olika väpnade grupper. Grupperna skiftar också lojaliteter, allianser, namn och ideologier – ofta i en extremare riktning, även om många egentligen inte är så ”extremt jihadistiska” som de gör gällande. På ett övergripande plan ser trots allt krigsbrott ut att ha blivit en krigstaktik, enligt representant för ICG. I princip alla väpnade grupper i Aleppo har varit inblandade i aktioner som kan ses som problematiska. Det palestinska lägret Nayrab i närheten av flygplatsen har belägrats, byar utanför Aleppo har utsatts för urskillingslös granatbeskjutning. Många olika grupper deltar i dessa operationer och situationen är väldigt flytande. All den urbana krigsföringen i Aleppo är problematisk. Likaså den sekteristiska krigsföringen i Homs [och Latakiah], som fäller en skugga över många aktörer. Grupperna med ”FSA-etikett” är säkert inte lika farliga som jihadisterna, men vissa av dem som uppgetts följa general Salim Idriss, såsom Liwa al-Tawhid och Liwa al-Islam, har också samarbetat med Jabhat al-Nusra – i synnerhet Liwa al-Tawhid - i samband med raketbeskjutning av alawitiska byar och belägring av palestinska läger. De har även utfört ett antal utomrättsliga avrättningar på slagfältet.¹⁰⁴ Olyckligtvis ser ”smutsig taktik” ut att föra med sig framgångar i fält.¹⁰⁴ Noteras bör att den internationella undersökningskommissionen rapporterar att rebellmiliser under ledning av Liwa al-Tawhid under en längre tid beskjutit de shiitiska byarna Nubl och Zahra i norra Aleppo med artilleri och hemtillverkade raketer.¹⁰⁵

Kommissionen lyfter också fram förekomst av tortyr av fångar hos enheter inom Liwa al-Tawhids s.k. ”military police” i juli 2013. Vidare uppges t.ex. Liwa ‘Asifat al-Shimal (Northern Storm Brigade) ha drivit ett fängelse med kapacitet för 300

¹⁰⁰ Lifos 30431.

¹⁰¹ Säkerhetsanalytiker vid internationell humanitär organisation i Beirut, 2013-09-27, m.fl.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Analytiker vid ICG, Beirut, 2013-09-27.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ IICSAR, 2013-08-16, s. 17.

personer i Azaz, Aleppo, där det i förhörsteknikerna uppges ingå att sänka ned frihetsberövade personer i ett 1,5 meter djupt hål i marken täckt av metallplåt i 48 timmar.¹⁰⁶ HRW pekar också på att flera rebellgrupper håller civila fångar.¹⁰⁷ Medierapportering förstärker bilden av en rebellrörelse i många delar präglad av laglöshet och utomrättsliga avrättningar,¹⁰⁸ även om det gäller långt ifrån alla.

Enligt HRW- och ICG-representanter i Beirut är situationen i söder och de rebellgrupper som opererar där generellt något bättre, delvis i och med att Jordanien lyckats bättre än Turkiet med att kontrollera de jihadistiska grupperna längs landets gräns. Där har hittills inte varit lika många allvarliga illdåd som halshuggningar och mord i Dara'a som man erfarit i norr. Ett skäl till det är att där över tid varit färre utländska stridande i söder än i norr.¹⁰⁹ Analytiker vid OCHA, Amman pekar på att den jordanska gränsen kontrolleras av jordansk armé och säkerhetstjänst, över tid, främst i samarbete med moderata rebellmiliser. Det finns också strategiska intressen av att hålla huvudvägen söderut mot de officiella gränsövergångarna Ramtha och al-Naseeb öppna. Ramtha har varit prioriterad för både Jordanien och Syrien, men ett tag legat under Jabhat al-Nusras kontroll på den syriska sidan. Den jordanska militären har dock som regel möjlighet att utöva inflytande över rebeller i Dara'a, många har också sina familjer i Za'atari.¹¹⁰ Aktuell utvecklingstendens är dock oroande för både Jordanien, Syrien och Israel, med ett ökande antal jihadister som ansluter sig till Jabhat al-Nusra och ISIS i Dara'a.¹¹¹

Slutligen bör repeteras att man i rebelldominerade områden på flera håll i landet, såväl i norr som i Damaskus, etablerat islamiska domstolar. I Ghouta, Damaskus utövas godtycklig "rättvisa", t.ex. mot kvinnor på "moraliska" grunder. En del har också dömts pga. kritik mot Liwa al-Islam. Liknande processer äger t.ex. rum i ar-Raqqa i norr, där människor frihetsberövas för kritik mot Jabhat al-Nusra¹¹² eller ISIS. I Aleppo finns nu [minst] två domstolssystem och två fängelsesystem hos rebellsidan. De "domstolsexperiment" som pågår går bägge i islamistisk riktning. Den ena "sponsras" av Jabhat al-Nusra och den andra, som bygger på "Unified Arab Law/Code", som i grunden också bygger på Sharia, sponsras av det Muslimska brödrskapet. Dessa båda "rättssystem" uppvisar båda stora brister.¹¹³ Kommissionen rapporterar att personer som arresteras av rebellgrupper i Hama, efter förhör, förs till en av två kvasirättsliga instanser. En lokal säkerhetskommitté ansvarar för dispyter mellan väpnade grupper och mindre allvarliga brott, medan mer allvarliga ärenden som mord förs till en shariakommitté i Baab al-Hawa, Idlib. De som bedöms skyldiga riskerar avrättning. En regimlojal soldat som "erkänner", möter omedelbar avrättning utan att ställas inför shariakommittén. 20 maj avrättades en tillfångatagen regimsoldat i Qalat al-Madiq efter att ha erkänt att han

¹⁰⁶ IICSAR, 2013-08-16, s. 13.

¹⁰⁷ HRW, Beirut, 2013-09-24; HRW, *You Can Still See Their Blood: Executions, Indiscriminate Shootings, and Hostage Taking by Opposition Forces in Latakia Countryside*, 2013-10-11.

¹⁰⁸ The New York Times, "Brutality of Syrian Rebels Posing Dilemma in West", 2013-09-05; Al-Monitor, "Syria's criminal gangs", 2013-11-20.

¹⁰⁹ HRW, Beirut, 2013-09-24; ICG, Beirut, 2013-09-27.

¹¹⁰ OCHA, Amman, 2013-09-30.

¹¹¹ Al-Monitor, "Jordan's Daraa problem", 2013-12-08.

¹¹² HRW, Beirut, 2013-09-24.

¹¹³ Säkerhetsanalytiker vid internationell humanitär organisation i Beirut, 2013-09-27.

dödat en "FSA"-medlem.¹¹⁴ Utöver nämnda instanser förefaller det i flera områden, bl.a. al-Bab, Aleppo ha tillsatts domare av ISIS¹¹⁵ (mer nedan).

3.1 Inflytelserika rebellgrupper och -ledare hösten 2013

Efter regimlojala styrkors avancemang i Damaskus och Aleppo under hösten, med väsentliga rebellförluster som följd, offentliggjordes den 22 november på YouTube¹¹⁶ och Aljazeera sammanslagningen av ett antal betydande rebellgrupper som samlar tiotusentals krigare i koalitionen "al-Jabhat al-Islamiya (the Islamic Front)" – med det uttalade syftet att "störta Assads regim i Syrien och ersätta den med en rättskaffens islamisk stat". Mest väsentligt, är att den uppges omfatta de tidigare mest betydande ("FSA"/)SMC-kopplade islamistmiliserna Liwa al-Tawhid (al-Tawhid Brigade, störst i Aleppo), Jaish al-Islam (Army of Islam, starkast i Damaskus med omnejd) och Suqour al-Sham (Hawks of the Levant, Idlib), samt den kanske mest betydelsefulla salafistiska milisen (redan utanför SMC), Ahrar al-Sham (Free men of the Levant, starka nationellt, dock främst i Aleppo, Idlib, ar-Raqqa och Hama). I koalitionen ingår också Liwa al-Haqq (Truth Brigade), Ansar al-Sham (Partisans of the Levant Battalions) och kurdiska Jabhat al-Islamiyat al-Kurdiya (Islamic Kurdish Front).¹¹⁷ De mest betydelsefulla och extremistiska jihadistgrupperna, Jabhat al-Nusra och ISIS, står dock kvar utanför och i friktion med the Islamic Front.¹¹⁸ Dessförinnan, i början av oktober 2013, listade Syrienkännaren Joshua Landis de mest inflytelserika rebelledarna på marken, varav några som nu ingår i the Islamic Front:

- Hassan Abboud [även Abu Abdullah al-Hamawi], f.d. intern i Sednaya för salafistisk oppositionell verksamhet, befälhavare för islamistmilisen Ahrar al-Sham [Harakat Ahrar al-Sham al-Islamiyya, HASI], i spetsen för en lös "allians" av miliser främst baserade i norr som förkastar Väststödda exiloppositionsgrupper.¹¹⁹ Ahrar al-Sham/Abboud är den starkaste aktören i islamistmiliskoalitionen Jabhat al-Islamiya al-Souriya (Syrian Islamic Front, SIF), etablerad 2012.¹²⁰ Forskare vid IHS Jane's bedömde i september 2013 att Ahrar al-Sham hade 15-20 000 stridande i 11 av Syriens 14 provinser.¹²¹ Ahrar al-Sham ser med sina nuvarande allianser möjligen ut att vilja distansera sig något från hårdföra utlandsbaserade jihadistiska element, men kan ha en hel del ljusskygga aktiviteter på sitt samvete och en intressant bakgrund: I samband med att Ahrar al-Sham etablerades 2011 uppges en majoritet av de utländska jihadisterna som redan fanns på plats i landet eller var på väg in ha rekommenderats av al-Qaïdaleddare att gå med i Ahrar al-Sham. En av dess medlemmar, Abu Khalid al-Souri, uppges också vara respekterad i jihadistiska led och vara kvar i Ahrar al-Sham efter att många andra jihadistiska element sökt sig till Jabhat al-Nusra [eller ISIS].¹²² HRW rapporterar att Ahrar al-Sham tillhört de drivande grupperna i övergrepp mot civila alawiter i Latakiah i augusti 2013¹²³

¹¹⁴ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 8.

¹¹⁵ Se t.ex. YouTube, "Non-Syrian ISIL Court Judge Speaks about the Supremacy of Islamic Courts in Syria", 2013-11-23.

¹¹⁶ YouTube, "The Islamic Front: Largest Rebel Group Merger Aims at Establishing Islamic State in Syria", 2013-11-22.

¹¹⁷ YouTube, 2013-11-22.

¹¹⁸ YouTube, 2013-11-22.

¹¹⁹ Landis, Joshua/Syria Comment, "Syria's Top Five Insurgent Leaders", 2013-10-01.

¹²⁰ Se vidare, Lifos 30431.

¹²¹ Foreign Policy, 2013-09-09.

¹²² As-Safir/Al-Monitor, "Saudi jihadists flow into Syria", 2013-12-08.

¹²³ HRW, Beirut, 2013-09-24; HRW, 2013-10-11.

(3.1.1). IICSAR rapporterar att rebellgrupper, bl.a. Ahrar al-Sham, Liwa al-Tawhid och Jabhat al-Nusra, från mars till juli 2013 utsatt Aleppo centralfängelse för granatbeskjutning.¹²⁴ Organisationen är nu medlem i the Islamic Front.

- Sheikh Mohammed Zahran Alloush, tidigare internerad i Sednaya för salafistisk verksamhet,¹²⁵ ledare för Liwa al-Islam (Islambrigaden, Damaskus), som utförde attentatet mot det nationella säkerhetshögkvarteret i Damaskus 18 juli 2012 som dödade försvarsminister Dawud Rajiha, vice försvarsminister Asif Shawkat, assisterande vicepresident Hassan al-Turkmeni samt chefen för NSB Hisham Ikhtiyar.¹²⁶ Alloush uppges finansieras av den saudiske underrättelsechefen prins Bandar bin Sultan och har tillhört en av de starkaste rebellgrupperna i Arsal al-Ward, Rankous och Hawsh al-Arab i gränsområdena mot Libanon.¹²⁷ Alloush är sedan september 2013 befälhavare för Doumabaserade Jaish al-Islam (Army of Islam), en koalition av över 50 ”brigader” framvuxna i Damaskus förstäder. Alloush uttalar att exiloppositionen inte representerar hans grupp och att förhandling med regimen inte finns på kartan.¹²⁸ Jaish al-Islam är idag en av de absolut största och mest välkända rebellformationerna i Syrien - i synnerhet i Damaskus. Den är också kontroversiell.¹²⁹ Nu central medlem i the Islamic Front.

- Ahmad Issa al-Sheikh (även Abu Issa), tidigare internerad i Sednaya för salafistisk verksamhet, befälhavare för Kataeb Suqour al-Sham (Falcons of Syria Brigade), baserad i Idlib. De i tidigare faser av Syrienkrisen mer betydelsefulla Kataeb al-Farouq (Farouqbataljonerna/-brigaderna), med befälhavaren Abu Sayeh Juneidi, uppges ha ställt sig under Abu Issas befäl i september 2012.¹³⁰ Forskare vid IHS Jane's bedömde i september 2013 att Suqour al-Sham hade 8-9000 stridande, främst i Aleppo och Idlib.¹³¹ Nu medlem i the Islamic Front.

- Abdul Qader al-Saleh (Hajji Marea), befälhavare för Liwa al-Tawhid (Unity Brigade, med den formelle ledaren Abdelaziz Salame) i Aleppo, *fanns med på Landis lista i början av oktober*¹³², *men dödades tillsammans med flera andra befälhavare i samband med en riktad flygattack mot en rebellkontrollerad flygbas i Aleppo där man höll möte den 14 november*.¹³³ IICSAR rapporterar att miliser under ledning av Liwa al-Tawhid utsatt de shiitiska byarna Nubl och Zahra i norra Aleppo för artilleri- och raketbeskjutning. Tortyr av fångar uppges också förekomma hos enheter inom Liwa al-Tawhids s.k. ”military police” i juli 2013.¹³⁴ Liwa al-Tawhid är nu med i the Islamic Front.

- Bashar al-Zoubi, befälhavare för Liwa al-Yarmouk i och kring Dara'a i sydvästra Syrien, utnämnd till ”befälhavare för den Södra fronten” i SMC. Al-Zoubi är den ende av nämnda topprebelledare som inte tydligt strävar mot ett islamistiskt Syrien.

¹²⁴ IICSAR, 2013-08-16, s. 17.

¹²⁵ Landis, 2013-10-01.

¹²⁶ Lifos 30431.

¹²⁷ As-Safir, ”Syria: Battle for Qalamoun May Be Felt in Lebanon”, 2013-10-18.

¹²⁸ Landis, 2013-10-01.

¹²⁹ Se Lund, Aron/Carnegie Middle East Center, ”The Greater Damascus Operations Room – Part 2”, 2013-11-19, där några centrala rebellaktörer i Damaskus presenteras. Se även, Lund, ”The Greater Damascus Operations Room – Part 1”, 2013-11-18.

¹³⁰ Landis, 2013-10-01.

¹³¹ Foreign Policy, 2013-09-09.

¹³² Landis, 2013-10-01.

¹³³ Al-Monitor, 2013-11-24; Lund, Aron, ”The death of Abdelqader Saleh”, 2013-11-17.

¹³⁴ IICSAR, 2013-08-16, s. 17, 13.

- Abu Bakr al-Baghdadi, ledare för the Islamic State of Iraq and Sham/the Levant (ISIS/ISIL, al-Qaïda), bedöms rent militärt vara starkare än t.ex. al-Zoubi, men uppges inte attrahera stöd utanför de mest extremistiska kretsarna.¹³⁵ Dess extremt hårdföra regim och ”rättssystem” för att kontrollera befolkningen i ar-Raqqa och flera andra områden där de etablerat kontroll är okänd.¹³⁶ Offentliga avrättningar (/nackskott och halshuggningar) av antagonistiska rebeller och civila uppges förekomma, och publiceras bl.a. via YouTube.¹³⁷ I ett (av flera) fall dokumenterade av IICSAR, avrättade ISIS den 8 juni 2013 den 15-årige Mohamed Qatta pga. anklagelser om händelse. IICSAR pekar vidare på att ISIS i ar-Raqqa håller flera hundra fångar, varav en del lokala aktivister och kvinnor. Grunden för frihetsberövandena är oklar, och det saknas indikationer på att fångarna får basala rättigheter tillgodosedda.¹³⁸

NORIA:s karta, “The Strategy of ISIL: Controlling the Northern Border (October 2013)”, ger en bild av ISIS territoriella ambitioner i norra Syrien under hösten: <http://www.noria.research.com/wp-content/uploads/2013/11/Nord-Syrie-Al-Qaida-haute-r%C3%A9solution.jpeg>, även om kurdiska YPG därefter drivit ut dem från flera områden i nord-nordost. ISIS opererar främst i Idlib, Aleppo och ar-Raqqa, i mindre utsträckning (dock ej obetydlig) i Latakiah, centrala Syrien (bl.a. Qalamoun), Dier ez-Zour samt Dara’a och Quneitra i söder. I områden längs den turkiska gränsen har man satt upp träningsläger för lokala rekryter, och i bl.a. al-Bab i Aleppo, har man etablerat ett strikt islamistiskt styre, med domstol, islamistisk skolagenda, särskild klädkod för kvinnor etc. ISIS bedöms i december ha ca 5500 utländska stridande, varav 250 tjetjener, och ca 17 000 lokalt rekryterade stridande, varav en del från andra rebellgrupper. ISIS förefaller också ha lite olika taktik i olika delar av landet. I nordost förefaller man operera tämligen tätt ihop med Jabhat al-Nusra och andra arabiska rebellgrupper mot kurdiska PYD/YPG. Likaså i Damaskus, trots tidigare friktioner, medan man i andra områden längs den turkiska gränsen i Aleppo och Idlib, där färre regimstyrkor rör sig, och i nordöstra Latakiah förefaller ha en högre ambition att, med brutala metoder, konkurrera ut andra grupper.¹³⁹ ISIS/Al-Baghdadi kan eventuellt på sikt påverkas av det globala AQ-ledarskapets/Aymen al-Zawahiris negativa inställning till dess närvaro i Syrien: Den 8 november uttalade al-Zawahiri att ISIS, som etablerat sig i Syrien utan stöd av AQ, ska upplösas och endast Jabhat al-Nusra operera vidare under AQ-flagg i Syrien.¹⁴⁰ Till dags dato opererar ISIS vidare som paraply för många jihadistiska element i Syrien,¹⁴¹ och sprider sig över landet.¹⁴²

- Abu Mohammed al-Golani, befälhavare/”general emir” för Jabhat al-Nusra (*Jabhat al-Nusra li-Ahl al-Sham min Mujahedi al-Sham fi Sahat al-Jihad* = “The

¹³⁵ Landis, 2013-10-01.

¹³⁶ Se Al Arabiya, “After Assad, Syria democrats learn to fear Qaeda”, 2013-11-27; YouTube, 2013-11-23; CNN, “Inside Syrian town living under al Qaeda reign of fear”, 2013-11-06.

¹³⁷ Video som uppges visa avrättning av en befälhavare i Ghuraba al-Sham och sex andra medlemmar i Atarib, Idlib: YouTube, “Syria - ISIL terrorist execute SAA militias 27/11”, 2013-11-27.

¹³⁸ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 8-10.

¹³⁹ Reuters, “Insight: Beheadings and spies help al Qaeda gain ground in Syria”, 2013-12-05; se även Al-Monitor, “Al-Qaeda in Syria targets Turkmen minority”, 2013-12-04.

¹⁴⁰ Aljazeera/France24, ”Al Qaeda reshuffles operations in Syria”, 2013-11-08.

¹⁴¹ Reuters, 2013-12-05.

¹⁴² Säkerhetsanalytiker vid internationell humanitär organisation i Beirut, 2013-09-27.

Front for Supporting the People of al-Sham by the Mujahedin of al-Sham on the Battlefields of Jihad", al-Qaïda), även kallad "al-Sheikh al-Fateh" (the Conqueror Sheikh) bland anhängarna, i maj 2013 listad av USA som en "specially designated global terrorist". Av irakiska, jordanska och libanesiska säkerhetstjänster beskrivs 39-årige al-Golani som en av al-Qaïdas toppledare. Enligt irakiska underrättelsekällor ska han vara syrier (ev. från Golan) som under 2000-talet gått med i det sunnitiska motståndet mot USA i Irak, sedermera blivit nära medarbetare till jordaniern Abu Musab al-Zarqawi (AQI) innan denne dödades 2006, varefter al-Golani under en tid ska ha vistats i Libanon och samarbetat med den militanta extremistgruppen Jund al-Sham. Han ska därefter ha återvänt till Irak där han suttit fängslad till 2008, varefter han återupptagit kampen vid sidan av Abu Bakr al-Baghdadi och snart utnämns till operativ chef för AQI i provinsen Mosul. Strax efter att upproret i Syrien startade började al-Golani operera på syriskt territorium, och i januari 2012 offentliggjordes Jabhat al-Nusra genom att man tog på sig ansvaret för ett antal attentat, det största i al-Midan, Damaskus den 6 januari 2012. Enligt amerikanska uppgifter ligger Jabhat al-Nusra sedan dess bakom 600 attentat i syriska städer. Under al-Golanis ledning har Jabhat al-Nusra vuxit till en av de mest slagkraftiga rebellmiliserna i Syrien, med uppskattningsvis 6000-7000 krigare över landet, men anklagas av USA (som i december 2012 terrorklassade Jabhat al-Nusra och några av dess frontfigurer), för att representera en strävan hos AQ att "ta över det syriska folkets kamp för sina egna elakartade syften".¹⁴³ Al-Golani vann ryktbarhet när han i våras förkastade ett försök av al-Baghdadi att ta över Jabhat al-Nusra och införliva organisationen med ISIS, och istället förklarade trohet direkt till Aymen al-Zawahiri. Bland syrier i gemen är Jabhat al-Nusra mindre impopulär än ISIS, som kritiserar för brutalitet och ett mycket strikt islamistiskt "rättssystem" i områden under dess kontroll.¹⁴⁴ IICSAR pekar bl.a. mot Jabhat al-Nusra i ett fall där den katolske prästen François Murad dödades i Idlib i juni. Han var enligt uppgift den ende kvarvarande kristne i Ghassaniya, där Jabhat al-Nusra opererade vid tiden för hans död. IICSAR lyfter också fram en läkare i Aleppo som frihetsberövats av Jabhat al-Nusra efter att ha vägrat att hissa Nusraflagga över ett fältsjukhus. Över 150 personer frihetsberövades på platsen, och ingen fick tillträde till familjebesök eller någon form av biträde.¹⁴⁵ Det finns fler i jihadistlägret.¹⁴⁶

- Jamal Ma'arouf (Abu Khalid), befälhavare för Syria's Martyrs Brigades/The Brigades and Fighting Units of Syria's Martyrs (*Kata'ib wa Alwiyyat Shuhada' Souriyya*) (tidigare även känd som Jabal al-Zawiya Martyrs Brigade), hemvist i Jabal al-Zawiyeh, Idlib (under SMC). Ma'arouf uppger sig föra befäl över 18000

¹⁴³ Lifos 30431; Qassim AbdulZahra, Zeina Karam/AP, "Elusive Al-Qaida leader in Syria stays in shadows", 2013-11-04.

¹⁴⁴ Lifos 30431; AP, 2013-11-04.

¹⁴⁵ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 8-10.

¹⁴⁶ I det jihadistiska lägret ingår även bl.a. Jaish al-Muhajireen wal-Ansar, Majlis Shoura al-Mujahedin ("The Mujahedin Shoura Council", Aleppo), Kataeb al-Muhajerin ("The Migrants' Brigades", med många nationaliteter, däribland svenskar), Jund al-Sham ("The Soldiers of al-Sham", en oberoende fraktion under ledning av libanesiska extremister som opererar över den libanesiska gränsen) och Fatah al-Islam ("The Conquest of Islam", grundat 2006 av palestinska, libanesiska och syriska jihadisterna), decimerades kraftigt efter kriget mot libanesiska armén i Nahr el-Bared sommaren 2007, men hjälptes av irakiska jihadisterna och vände sedermera vapnen mot Assad (Lifos 30431). Enligt turkiska källor kan nu inalles 47 grupper verksamma i norra Syrien definieras som al-Qaïda (se vidare, Al-Monitor, "Turkey on alert against 47 Al-Qaeda groups in Syria", 2013-12-04).

stridande i Idlib och Aleppo. Han uppges vidare vara både religiös och konservativ men varken salafist eller brödraskapare.¹⁴⁷

3.1.1 Övergripp under rebeloperationer i Latakia och Homs

HRW:s utredning av händelser i ett antal alawitiska byar i Latakia som attackerades i samband med rebeloffensiven ”Operation to Liberate the Coast” inledd 4 augusti 2013, tyder på att främst civila alawiter blev direkta måltavlor för utomrättsliga avrättningar, andra allvarliga övergrepp och frihetsberövanden. Enligt uppgift ska totalt minst 190 civila, med i bästa fall ett jaktgevär till försvar, ha dödats och över 200 tagits tillfånga under operationen. 67 av dödsoffren bedöms ha avrättats på platsen.¹⁴⁸ Representant för HRW pekar också bl.a. på att det efter operationen återfanns ett antal nakna kvinnokroppar.¹⁴⁹ De mest centrala/drivande aktörerna i övergreppen var:

- Ahrar al-Sham (som förnekar detta i uttalande den 14 oktober 2013),¹⁵⁰
- Islamic State of Iraq and Sham (som uppges ha tagit civila fångar, varav majoriteten kvinnor och barn),
- Jabhat al-Nusra (som också uppges ha tagit civila fångar),
- Jaish al-Muhajireen wal-Ansar (“Army of the Emigrants and Helpers”, hundratals tjetjenska, europeiska, turkiska och utländska arabiska jihadister under ledning av tjetjenen Abu Omar al-Shishani, och främst opererar i Aleppo och Latakia. De uppges hålla civila fångar, bl.a. kvinnor och barn. Operationen den 4 augusti ska ha letts av libyerna Abu Suhaib al-Libi och Abu Jaafar al-Libi samt tjetjenen Abu Walid al-Shishani),
- Suqur al-Izz (under ledning av saudiern Sheikh Saqr al-Jihad, enligt uppgift ansvarig för finansieringen av operationen i augusti).¹⁵¹

Övriga rebellgrupper som deltog i operationen, men om vilka det saknas dokumentation om avrättningar och övergrepp i det sammanhanget, var:

- Ahrar al-Sahel and its Battalions,
- al-Farouq Brigade,
- the Hassan al-Azhari Battalion,
- the Heroes of Khirbet al-Jawz and the Oussama Bin Zeid Battalion,
- Saif Allah al-Masloul, al-Ansar,
- Sham al-Islam,
- Sheikh Qahtan Battalion (f.d. al-Tawhid),
- Ansar al-Sham,
- Sons of al-Qadisiyya,
- Suqur al-Sham,
- Thuwar al-Haffeh, Ibrahim Khalil, Al-Shaheed Sino Rebels Battalion, samt
- andra grupper kopplade till SMC/Salim Idriss.¹⁵²

Enligt uppgift från HRW i Beirut ligger utländska stridande [här som annars] bakom många av de värsta övergreppen, medan de syriska grupper som deltog i

¹⁴⁷ Landis, 2013-10-01; Lifos 30431. Mohammed al-Khatib (Furqan Brigades, som opererar mellan Damaskus och Quneitra/Golanhöjderna) och Ziad Haj Obeid (Ahfad al-Rasoul/Profetens ättlingar, medlem i SMC:s vapenkommitté) tillhör också de betydelsefulla rebelledarna (Landis, 2013-10-01).

¹⁴⁸ HRW, Beirut, 2013-09-24; HRW, 2013-10-11.

¹⁴⁹ HRW, Beirut, 2013-09-24.

¹⁵⁰ Ahrar al-Sham, “Ahrar Al Sham Response to Human rights Watch Report”, 2013-10-14.

¹⁵¹ HRW, Beirut, 2013-09-24; HRW, 2013-10-11.

¹⁵² HRW, 2013-10-11.

första hand drogs in i syfte att legitimera operationen. Befälhavaren för the Hassan al-Azhari Battalion uppges också ha vidtagit vissa åtgärder för att förhindra Jaish al-Muhajireen wal-Ansar från att avrätta alawitiska kvinnor.¹⁵³

I slutet av oktober 2013 framhåller bl.a. den syrisk-ortodoxe metropoliten för Homs och Hama, ärkebiskop Selwanos Boutros al-Nemeh att den övervägande kristna byn Sadad¹⁵⁴ drabbats av den värsta massakern på kristna sedan massakern i Church of Our Lady of Salvation i Irak år 2010. Detta, enligt uppgift, efter att staden den 21 oktober 2013 belägrats av militanta milisgrupper, bl.a. Jabhat al-Nusra och Katibat al-Mahawer Brigade, som, innan staden återtagits av armén den 28 oktober, ska ha ”hållit 1500 familjer gisslan som mänskliga sköldar”, mördat 45 civila, varav en del kvinnor och barn. Andra ska ha hotats och terroriserats, 30 skadats medan ytterligare 10 saknas. Ca 2500 familjer ska under tiden också ha flytt till Homs, Fayrouza, Zaydal, Maskane, al-Fhayle och Damaskus, framhåller metropoliten.¹⁵⁵ Informationen vinner även stöd av HRW:s utredning av händelserna, vilken bl.a. visar att obehäpnade civila invånare dödats av [urskillingslös] granatbeskjutning från rebellgrupper och direktbeskjutning av prickskyttar, samt att de i något fall nyttjats som ”mänskliga sköldar”. Under operationen, namngiven ”the Battle of God’s Doors Do Not Shut”, uppges rebellgrupper också ha vandaliserat både kyrkor och privat egendom. Bland de grupper som ska ha deltagit i operationen ingick:

- Islamic State of Iraq and Sham,
- Jabhat al-Nusra,
- al-Khadra’ Battalion (som även uppges ha lett ISIS och Jabhat al-Nusra under operationen),
- Liwa al-Haqq,
- al-Maghaweer, Dera’ al-Islam Battalion, under ledning av Abu Ayham (”FSA”),
- Ahel al-Athar Battalion (”FSA”), och
- Liwa al-Tawhid.¹⁵⁶

I sammanhanget bör noteras att de två ärkebiskopar, en syrisk-ortodox (Syriac) och en grekisk-ortodox (Melkite), som fördes bort i Aleppo 22 april 2013 i skrivande stund fortfarande är försvunna, samtidigt som bl.a. 12 nunnor och tre unga medarbetare från det grekisk-ortodoxa klostret Mar Takla i Ma’aloula förts bort till Yabroud.¹⁵⁷ Incidentrapporteringen växer.

3.2 Stam-/klanmilis på rebellsidan

Enligt Nicholas Heras och Carole O’Leary blev en naturlig följd av händelseutvecklingen i Dara’a 2011, där bl.a. två barn/ungdomar från lokala stammar/klaner arresterades och dödades av regimföreträdare, att klanbaserade unga män mobiliserades på rebellsidan.¹⁵⁸ Analytiker vid OCHA understryker att de mer eller mindre lokalt eller regionalt dominerande klanerna fortfarande har ett

¹⁵³ HRW, Beirut, 2013-09-24.

¹⁵⁴ Sadad är belägen ca 6 mil söder om Homs, ca 10-12 mil norr om Damaskus och gränsar till an-Na’amiyah i norr, Qalamoun i söder, Hissya i väster och Mheen i öster.

¹⁵⁵ Agenzia Fides, Asia/Syria - “Syriac Orthodox Archbishop Alnemeh: ‘In Sadad, the largest massacre of Christians in Syria’”, 2013-10-31; World Council of Arameans [Syriacs], “Jihadists Again Attack Christian Towns in Syria: The Deafening Silence and Indifference Continues”, 2013-11-01.

¹⁵⁶ HRW, Syria: *Opposition Abuses During Ground Offensive*, 2013-11-19.

¹⁵⁷ AFP, “Pope Francis calls for prayers for Syria nuns”, 2013-12-04.

¹⁵⁸ Heras, Nicholas A., O’Leary, Carole A./Jamestown Foundation, 2013-06-27.

mycket stort inflytande, men allra mest i söder, där de är starkare och kan sätta mycket folk i vapen. I söder är det också generellt mer "FSA-typen" av grupper som är "revolutionens söner", beroende på att klanerna vill ha det så. Extremistgrupper tolereras i söder, så länge de bedöms vara "nyttiga". Skillnaderna mellan norr och söder tenderar dock att bli större och större för var dag.¹⁵⁹

Stam-/klanmilis har engagerat sig på rebellsidan även i andra landsändar. Bani Khalid- och al-Muwaliklanerna strider med olika rebellgrupper i Homs. Shield Brigade i Hama bygger på Bani Khalidmedlemmar och uppges utgöra en väsentlig del i rebellalliansen Syria's Revolutionaries Front. Al-Muwali- och al-Damaakhlamedlemmar samt "the Battalion of the Free Tribes" har aktiverats kring Ma'rat Numan och mot Wadi al-Dayf militärbas. Sistnämnda grupp är även med i koalitionen Alwiya Ahfaad al-Rasul (Profetens ättlingar). Vidare uppges "the Free Tribes of al-Sham" i al-Omari Brigades i Dara'a utgöras av klanbaserade armédesertörer från provinserna Aleppo, ar-Raqqa, al-Hasakah, Deir al-Zour och Dara'a. En liknande koalition av desertörer är "the Front of the Syrian Tribes" i Aleppo. Al-Na'immedlemmar har t.ex. också upprättat en oppositionsbrigad på Damaskus landsbygd.¹⁶⁰

Sammantaget framstår Ougaidat som den totalt sett mest aktiva stammkonfederationen på rebellsidan, bl.a. inom ramen för "the Ougaidat Tribe Brigades" i Idlib, Homs, ar-Rastan och Deir ez-Zour (Mayadin och Abu Kamal vid den Irakiska gränsen). I tillägg har Ougaidat, via "the Council of the Arab Tribes in Syria", en framträdande roll med flera framträdande medlemmar i den syriska exiloppositionen.¹⁶¹ Delar av Baggara, under ledning av Shaykh Nawaf Raghib al-Bashir¹⁶², framstår annars som en av de betydande oppositionsstammarna, bl.a. genom "the Jazirah and Euphrates Front to Liberate Syria", med ca 138 rebellbataljoner och -brigader i nordöstra Syrien som koordinerar sig med SMC. Det finns anledning till oro över närmare allianser mellan arabstammar och militanta salafistgrupper. Till dags dato har så inte blivit fallet, men man väntas göra vad nöden kräver för att skydda sina tillgångar. Shaykh al-Bashir har redan engagerat mannar i attacker mot kurdiska intressen i etniskt mixade områden.¹⁶³

4. Aktörer i de kurddominerade områdena

De centrala aktörerna i de kurddominerade byarna och städerna i norra och nordöstra Syrien är Democratic Union Party (*Partiya Yekîtiya Demokrat*, PYD, under ledning av Saleh Muslim Muhammed),¹⁶⁴ med den väpnade grenen People's Defence Corps/Units (*Yekîneyên Parastina Gel*, YPG, under befäl av Slipan

¹⁵⁹ OCHA, Amman, 2013-09-30.

¹⁶⁰ Heras, Nicholas A., O'Leary, Carole A./Jamestown Foundation, 2013-06-27.

¹⁶¹ Bl.a. Shaykh Nawaf al-Faris, f.d. ambassadör i Irak; generalmajor Muhammed Faris, syriens första astronaut; överste Abd al-Jabar al-'Ageedi, ordförande i FSA Military Council of Aleppo; och general Nabil al-Fahad al-Dundal, f.d. chef för Latakia Political Security Branch (Ibid.).

¹⁶² Al-Bashir ingick bland de oppositionsprofiler som signerade Damaskusdeklarationen 2005, fängslades 2011, flydde efter frisläppandet till Turkiet, där han sedermera blev ledare inom "the Council of the Arab Tribes in Syria" och ledare för "the Jazirah and Euphrates Front to Liberate Syria." al-Bashir uppges även personligen föra befäl över 500-3000 stridande under rebellparaplyet Alwiya Ahfaad al-Rasul i ar-Raqqa och al-Hasakah (Ibid.).

¹⁶³ Heras, Nicholas A., O'Leary, Carole A./Jamestown Foundation, 2013-06-27.

¹⁶⁴ PYD, som bildades 2003, är inte en officiell PKK-struktur, men i praktiken en syrisk-kurdisk motsvarighet till PKK och medlem i dess kurdiska paraplyorganisation KCK. PYD står därmed PKK nära politiskt, men agerar i princip självständigt (Lifos 30431).

Hemo), och paraplyorganisationen Kurdistan National Council (KNC, med Abdulhakim Bashar som ordförande).¹⁶⁵ Vid sidan av dem finns en lång rad andra syrisk-kurdiska partier och ungdomsgrupper, varav flera med varmare relationer till den övergripande arabiskdominerade oppositionen.¹⁶⁶ I vissa områden är situationen mer sammansatt än andra. Invånarna i storstaden al-Qamishli i nordost utgörs av en mix av kurder (majoritet), arabier och kristna assyrier eller syrianer (från sju olika samfund).¹⁶⁷ Staden har hittills besparats från sådana allvarliga strider som pågår i andra landsändar, varför också många kristna internflyktingar från Aleppo, Homs, Deir ez-Zor och ar-Raqqa söker sig till al-Qamishli. Så även kurder och arabier. Läget är emellertid spänt även där. Olika distrikt kontrolleras av olika styrkor, från kurdiska Asayish/säkerhetsstyrkor (här relaterade till YPG) och reguljära regimstyrkor till NDF (främst regimlojala arabier) samt syrianernas egen milis, Sutoro, bildad av Syriac Union Party (SUP). I Asayishkontrollerade områden uppges få kvarlevor av regimen synas.¹⁶⁸

Vidare demonstrerar deltagandet av arabiska stamm-/klankrigare i strider mot kurder i norra Syrien instabiliteten i etniskt mixade områden som Aleppo och al-Hasakah. I al-Qamishli har också medlemmar av Ta'iestammen, aktiverats mot YPG inom ramen för regimlojala s.k. "Popular Committees", under den syriska parlamentsledamoten tillika Ta'iemedlemmen Shaykh Muhammad Fares. Arabiska klanledare och kurdiska ledare har i och för sig etablerat ett gemensamt råd i al-Qamishli i syfte att undvika fortsatta konflikter, som man menar, på kurdisk sida, beror på PYD.¹⁶⁹ De kurdiska områdena hyser också ett antal tusen yezidier (av kurdisk etnicitet), främst bosatta i Afrin/Kurd Dagħ, Ras al-'Ain/Sere Kaniye, Amuda och Qahtaniyya. De har känt sig hotade av radikala arabiska islamistgrupper, inte minst Jabhat al-Nusra och ISIS som i augusti gick till attack mot de yezidiska byarna al-Asadia och Cava nära Ras al-'Ain, samt andra byar i Afrinområdet. Yezidiernas säkerhetssituation ser ut att gynnas av att PYD konsoliderar kontrollen över områdena.¹⁷⁰

4.1 PYD/YPG:s regim

Förhållandet mellan PYD och andra kurdiska partier och den arabiska oppositionen är spänt.¹⁷¹ Detta delvis i och med att PYD är medlem i den av regimen i viss mån tolererade National Coordination Body (NCB)¹⁷², men främst pga. att PYD under de senaste åren tämligen obehindrat kunnat ta kontroll över de kurdiska områdena. PYD var det enda kurdiska parti som bildade betydande militära styrkor (YPG) efter att upproret startade i Syrien. Ett par partier till har mindre miliser med PYD:s goda minne, bl.a. Progressive Party/Taqadumi¹⁷³ under ledning av Abdulhamid

¹⁶⁵ KNC samlar 16 syrisk-kurdiska partier som står i opposition till PYD, bl.a. Azadi, KDP-S och Yeketi, och är närmare besläktade med irakisk-kurdiska KDP (Lifos 30431).

¹⁶⁶ Lifos 30431.

¹⁶⁷ Av de 11 kyrkorna i al-Qamishli är fyra syrisk-ortodoxa, två assyriska, en romersk-katolsk, en kaldeisk (katolsk), en armenisk-katolsk, en armenisk-apostolisk och en protestantisk. Majoriteten av de kristna i staden definierar sig som etniska assyrier/syrianer.

¹⁶⁸ Carnegie Middle East Center, "Christians under pressure in Qamishli", 2013-12-03; "Christian Militia Politics in Qamishli", 2013-12-04. Se vidare, Al-Monitor, "Syriac Christians, Kurds Boost Cooperation in Syria", 2013-06-20.

¹⁶⁹ Heras, Nicholas A., O'Leary, Carole A./Jamestown Foundation, 2013-06-27.

¹⁷⁰ Al-Monitor, "Yazidis Benefit From Kurdish Gains in Northeast Syria", 2013-10-18.

¹⁷¹ Lifos 30431.

¹⁷² Al-Monitor, "Syrian Kurds discuss differences over Geneva II", 2013-12-08.

¹⁷³ Kurdish Democratic Progressive Party of Syria (KDPPS, kurdiska – *Partiya Demokrat a Pêşverû ya Kurdî li Sûriyê*, arabiska – *Hizb al-Dimuqrati al-Taqaadumi al-Kurdi fi Suriya*,

Darwish. Även andra har tillgång till några väpnade element, dock i realiteten inget som kan definieras som en regelrätt milis i paritet med YPG. Taqadumis enheter opererar främst i Derik/al-Malikiyah och i princip under YPG:s befäl. Inledningsvis fungerade YPG främst som ett hemvärn i små kurdiska byar, men YPG:s kärntrupper kan härledas till PKK i irakiska Qandilbergen, även om den största andelen av dem som rekryterats ska ha rekryterats lokalt. Enligt företrädare för KNC är YPG mycket aktiva i sina rekryteringskampanjer. De annonserar i kurdisk TV. De som enrollerar sig erhåller lön och andra förmåner. Man accepterar och övertalar ibland även mycket unga rekryter, ned till 10-14 års ålder, enligt KNC. Om familjen i fråga inte går med på det som den unge aspiranten själv "vill", kan problem uppstå. Enligt uppgift finns exempel där unga pojkar som vill gå med i YPG mot föräldrarnas vilja förs bort till träningsläger.¹⁷⁴ IICSAR rapporterar att YPG i Afrin och al-Hassakeh rekryterar pojkar och flickor från 12 års ålder. 2012 uppges stora antal ha rekryterats för att möta Jabhat al-Nusras inmarsch i al-Hassakeh från turkisk sida.¹⁷⁵

Den 4 november rapporterar KurdWatch att gränsövergången mellan syriska al-Ya'rubiyah (Tel Koçer) och irakiska Rabia'a, som kontrollerats av arabiska rebellgrupper, tagits över av YPG den 26 oktober 2013. Veckan efter ska de ha trängt ut arabiska islamistgrupper från 19 byar och städer i nordost, och i sammanhanget ha tagit över Manajeerområdet, innebärande att den strategiskt väsentliga gränsorten Ras al-'Ain ligger under kurdisk kontroll. Efter veckor av framgångar i fält, annonserar PYD den 13 november planer på en autonom övergångsadministration över de kurddominerade områdena i Syrien (Västra Kurdistan eller Rojava i kurdisk terminologi). Områdena är tänkta att indelas i tre "autonoma provinser"/distrikt: Afrin (väst), Kobane (centralt) och Qamishli (öster), vart och ett med eget lokalstyre och representation i ett regionalt verkställande organ.¹⁷⁶ Många politiska aktörer, såväl arabiska som kurdiska, uttalar skepsis mot detta, bland dem KNC, som menar att den kurdiska lösningen bör bli federal men måste finnas inom ramen för en nationell syrisk process. KNC är sedan förra månaden medlemmar i den övergripande exiloppositionens National Coalition.¹⁷⁷

PYD uppges vara mycket välorganiserade mer militärt välskolade än rebellerna. PYD-styret är dock också mycket auktoritärt. Företrädare för KNC i Arbil framhåller under våren 2013 svårigheter att samarbeta med PYD, som dikterar villkoren. De visar viss respekt gentemot lokalbefolkningen men uppges vara intoleranta mot andra politiska grupper - och vissa lokalinvånare. Flera allvarliga incidenter uppges ha inträffat under PYD:s styre. Ett exempel är en PYD-medlem som försökte pressa en kurdisk familj på pengar. Han ska ha trängt sig in i familjens hus, hotat dem och attackerat kvinnan i huset. Pga. det blev vederbörande dödad av familjen i fråga, varefter PYD i sin tur torterade och dödade maken och två söner. Övriga familjemedlemmar flydde sedermera till Irak. PYD:s tryck ska emellertid främst riktas mot organisationer och enskilda aktörer som inte är

även bara *Peşveru* på kurdiska eller Kurdish Progressive Party; ett syriskt systerparti till Jalal Talabani's PUK i Irak).

¹⁷⁴ Lifos 30431.

¹⁷⁵ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 15.

¹⁷⁶ KurdWatch, 2013-11-04; SOHR/AFP, 2013-11-05; The Daily Star Lebanon, "Syria's Kurds announce transitional autonomous authority", 2013-11-13; Al-Monitor, "Syria's Kurds divided over path to autonomy", 2013-12-04; Al-Monitor, 2013-12-08.

¹⁷⁷ Al-Monitor, 2013-12-04; Al-Monitor, 2013-12-08.

beredda att rätta sig efter PYD/YPG.¹⁷⁸ Den Oberoende internationella undersökningskommissionen rapporterar dock att flera demonstranter, bland dem en 12-årig flicka och en 15-årig pojke, skjutits ihjäl av YPG i Amoudah, al-Hassakeh 27-28 juni 2013. YPG framhöll i sammanhanget att de attackerats med stenar och flaskor och att en YPG-soldat hade beskjutits. Vittnesuppgifter gör gällande att endast en bland demonstranterna varit beväpnad. Händelserna ska ha startat 17 juni när Asayish (kurdiska säkerhetsstyrkor/YPG) arresterat ett antal oppositionella, bl.a. Yeketimedlemmar, på basis av vad som förefaller ha varit lösa anklagelser om narkotikasmuggling.¹⁷⁹ IICSAR bedömer att de godtyckliga frihetsberövandena är på uppgång hos PYD. I februari 2013 blev regimkritiska demonstranter slagna och "FSA"-lierade personer frihetsberövade i Afrin. Det rapporteras i sammanhanget att YPG satt upp provisoriska fängelser i Afrin, där fångar utsatts för inhuman behandling. I mars arresterades en kvinna i Afrin pga. protest mot YPG. I maj frihetsberövades ytterligare ett antal oppositionsaktivister av YPG. YPG har också varit involverade i ömsesidiga bortföranden dem och rebeller emellan. Det förefaller, enligt IICSAR, inte som att det ad hoc-rättssystem som existerar i områdena gör ansträngningar för att utöva kontroll över hur frihetsberövade hanteras.¹⁸⁰

Källor och referenser

Möten i Libanon och Jordanien

Human Rights Watch (HRW), Beirut, 2013-09-24.
International Crisis Group (ICG), Beirut, 2013-09-27.
Norges ambassad i Amman, 2013-09-29.
Norwegian Refugee Council, Beirut, 2013-09-25.
Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Amman, 2013-09-30.
Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), Middle East Region, Beirut, 2013-09-26.
Palestinian Human Rights Organization (PHRO), Mar Elias Camp, Beirut, 2013-09-26.
Storbritanniens ambassad, Beirut, 2013-09-26.
Sveriges ambassad i Amman, 2013-09-29.
Sveriges ambassad i Damaskus p.t. Beirut, 2013-09-24.
Syrisk advokat verksam i Damaskus, Beirut, 2013-09-25.
Syrisk oppositionsaktivist/humanitär koordinator, Beirut, 2013-09-27.
Säkerhetsanalytiker vid internationell humanitär organisation i Beirut, 2013-09-27.
UNHCR, Amman, 2013-09-30.
UNHCR, Beirut, 2013-09-25.
UNRWA, Jordan Field Office, Amman, 1 oktober 2013-10-01.
UNRWA, Lebanon Field Office, Beirut, 2013-09-25.

Övrigt material

AFP, "Pope Francis calls for prayers for Syria nuns", 2013-12-04 [/AFP Mobile].
AFP/globalpost, "Battlefield gains to boost Assad hand at peace talks", 2013-11-21, <http://www.globalpost.com/dispatch/news/afp/131121/battlefield-gains-boost-assad-hand-at-peace-talks> [konsulerad 131121].

¹⁷⁸ Lifos 30431.

¹⁷⁹ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 9; se vidare, Al-Monitor, "Syrian Kurdish Group Linked to PKK Kills Protesters", 2013-07-01.

¹⁸⁰ IICSAR/UN/HRC, 2013-08-16, s. 10, 13.

Agenzia Fides, Asia/Syria – “Syriac Orthodox Archbishop Alnemeh: ‘In Sadad, the largest massacre of Christians in Syria’”, 2013-10-31, http://www.fides.org/en/news/34602-ASIA_SYRIA_Syriac_Orthodox_Archbishop_Alnemeh_In_Sadad_the_largest_massacre_of_Christians_in_Syria [kons. 131105].

Ahrar al-Sham, “Ahrar Al Sham Response to Human rights Watch Report”, 2013-10-14, http://www.ahraralsham.com/?p=3165/engelsk_ös./Human_Rights_Watch, http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/Ahrar_Al_Sham_Response_to_You-can-still-see-their-blood.pdf [kons. 131125].

Al Arabiya, “After Assad, Syria democrats learn to fear Qaeda”, 2013-11-27, <http://english.alarabiya.net/en/perspective/features/2013/11/27/After-Assad-Syria-democrats-learn-to-fear-Qaeda.html> [kons. 131128].

Aljazeera/France24, “Al Qaeda reshuffles operations in Syria”, 2013-11-08, <http://www.france24.com/en/20131108-al-qaeda-zawahiri-dissolves-isil-syria-nusra-front-iraq> [kons. 131111].

Al-Monitor, “Hezbollah escalates rhetoric against Riyadh”, 2013-12-10, <http://almon.co/1wyd> [kons. 131211].

Al-Monitor, “Syrian Kurds discuss differences over Geneva II”, 2013-12-08, <http://almon.co/1ww3> [kons. 131209].

Al-Monitor, “Jordan’s Daraa problem”, 2013-12-08, <http://almon.co/1wvr> [kons. 131209].

Al-Monitor, “Syria’s Kurds divided over path to autonomy”, 2013-12-04, <http://almon.co/1wgl> [kons. 131205].

Al-Monitor, “Turkey on alert against 47 Al-Qaeda groups in Syria”, 2013-12-04, <http://almon.co/1wgo> [kons. 131205].

Al-Monitor, “Al-Qaeda in Syria targets Turkmen minority”, 2013-12-04, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/12/syria-al-qaeda-targets-turkmen-minority-isis-jihadist-kurds.html> [131204].

Al-Monitor, “Aleppo braces for major regime offensive”, 2013-11-24, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/11/aleppo-regime-offensive-rebels-isis-syria.html> [kons. 131125].

Al-Monitor, “Syrian Baath militia commander goes rags-to-riches”, 2013-11-20, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/11/baath-party-brigade-syria-war-aleppo.html> [kons. 131120].

Al-Monitor, “Syria’s criminal gangs”, 2013-11-20, <http://almon.co/1vqm> [kons. 131120].

Al-Monitor, “Yazidis Benefit From Kurdish Gains in Northeast Syria”, 2013-10-18, <http://almon.co/is5> [kons. 131128].

Al-Monitor, “Syrian Kurdish Group Linked to PKK Kills Protesters”, 2013-07-01, <http://almon.co/a7zz> [kons. 20131010].

Al-Monitor, “Syriac Christians, Kurds Boost Cooperation in Syria”, 2013-06-20, <http://almon.co/aa4> [kons. 131106].

Al-Tamimi, Aymenn Jawad, “The Druze Militias of Southern Syria”, 2013-11-13, <http://www.joshualandis.com/blog/druze-militias-southern-syria/> [kons. 131113].

AP, “Sharp rise in Europeans fighting in Syria”, 2013-12-03, <http://bigstory.ap.org/article/sharp-rise-europeans-fighting-syria> [131203].

AP/The Daily Star Lebanon, “Syrian army captures suburb south of Damascus”, 2013-11-13, <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2013/Nov-13/237738-syrian-army-seizes-town-south-of-capital-tv.ashx#axzz2kXEmTBkU> [kons. 131113].

As-Safir/Al-Monitor, “Saudi jihadists flow into Syria”, 2013-12-08, <http://almon.co/1wr1> [kons. 131209].

As-Safir/Al-Monitor, “Syria: Battle for Qalamoun May Be Felt in Lebanon”, 2013-10-18, <http://www.al-monitor.com/pulse/security/2013/10/syria-opposition-qalamun-battle-qusair.html#ixzz2IDWLmZ9k> [kons. 131106].

Carnegie Middle East Center, “Christian Militia Politics in Qamishli”, 2013-12-04, <http://carnegie-mec.org/syriaincrisis/?fa=53801> [kons. 131205].

Carnegie Middle East Center, “Christians under pressure in Qamishli”, 2013-12-03, <http://carnegie-mec.org/syriaincrisis/?fa=53783> [kons. 131205].

Carnegie Middle East Center, *Guide to Syria in Crisis*, “Statement on the Formation of the Supreme Military Council Command of Syria”, u.å., <http://carnegie-mec.org/syriaincrisis/?fa=50445&lang=en> [kons. 131122].

- CNN, "Inside Syrian town living under al Qaeda reign of fear", 2013-11-06, http://edition.cnn.com/2013/11/05/world/meast/syria-al-qaeda-town-walsh/index.html?sr=sharebar_twitter [kons. 131106].
- Foreign Policy, "Syria's insurgency beyond good guys and bad guys", 2013-09-09, http://mideast.foreignpolicy.com/posts/2013/09/09/syrias_insurgency_beyond_good_guys_and_bad_guys [kons. 131010].
- Heras, Nicholas A., O'Leary, Carole A./Jamestown Foundation, *The Tribal Factor in Syria's Rebellion: A Survey of Armed Tribal Groups in Syria*, 2013-06-27, Terrorism Monitor Volume: 11 Issue: 13, <http://www.refworld.org/docid/51cd4b024.html> [kons. 131010].
- Human Rights Watch (HRW), "Syria: Opposition Abuses During Ground Offensive", 2013-11-19, <http://www.hrw.org/news/2013/11/19/syria-opposition-abuses-during-ground-offensive> [kons. 131120].
- HRW, *Syria: Widespread Use of Incendiary Weapons*, 2013-11-10, <http://www.hrw.org/news/2013/11/10/syria-widespread-use-incendiary-weapons> [kons. 131113].
- HRW, *You Can Still See Their Blood: Executions, Indiscriminate Shootings, and Hostage Taking by Opposition Forces in Latakia Countryside*, 2013-10-11, <http://www.hrw.org/reports/2013/10/10/you-can-still-see-their-blood>.
- HRW, "No One's Left": *Summary Executions by Syrian Forces in al-Bayda and Baniyas*, 2013-09-13, http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/syria0913webwcover_0.pdf.
- HRW, *Attacks on Ghouta: Analysis of Alleged Use of Chemical Weapons in Syria*, 2013-09-10, http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/syria_cw0913_web_1.pdf.
- HRW, *Torture Archipelago: Arbitrary Arrests, Torture, and Enforced Disappearances in Syria's Underground Prisons since March 2011*, 2012-07-03, http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/syria0712webwcover_0.pdf.
- HRW, "By All Means Necessary!" *Individual and Command Responsibility for Crimes against Humanity in Syria*, 2011-12-15, http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/syria1211webwcover_0.pdf.
- HRW, *A Wasted Decade*, 2010-07-16, ISBN: 1-56432-663-2.
- Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic (IICSAR)/UN/HRC, *Assault on Medical Care in Syria*, 2013-09-13, <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session24/Documents/A-HRC-24-CRP-2.doc> [kons. 131120].
- IICSAR/UN/HRC, *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*, 2013-08-16 (Lifos 30807), <http://www.refworld.org/docid/52302c5c4.html>.
- IICSAR/UN/HRC, *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*, 2012-08-16, http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-50_en.pdf [kons. 131212].
- Institute for the Study of War (ISW), *Hezbollah and the Fight for Control in Qalamoun*, 2013-11-26, <http://www.understandingwar.org/backgrounder/hezbollah-and-qalamoun> [kons. 131128].
- ISW, *The Assad Regime: From Counterinsurgency to Civil War*, Middle East Security Report 8, 2013-03, <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/TheAssadRegime-web.pdf> [kons. 131120].
- KurdWatch, "Al-Ya'rubia: YPG captures border crossing", 2013-11-04, <http://www.kurdwatch.org/?aid=2955&z=en&cure=1009> [kons. 131104].
- Landis, Joshua/Syria Comment, "Syria's Top Five Insurgent Leaders", 2013-10-01, <http://www.joshualandis.com/blog/biggest-powerful-militia-leaders-syria/> [kons. 131010].
- Lifos, *Syrienkonflikten - säkerhetsstyrkor, rebellgrupper & andra miliser*, 2013-05-30 (Lifos 30431), <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=30431>.
- Lund, Aron/Carnegie Middle East Center, "What about the Druze?", 2013-12-02, <http://carnegie-mec.org/syriaincrisis/?fa=53772> [kons. 131204].
- Lund, Aron/Carnegie Middle East Center, "The Greater Damascus Operations Room – Part 2", 2013-11-19, <http://carnegie-mec.org/syriaincrisis/?fa=53567> [kons. 131120].

Lund, Aron/Carnegie Middle East Center, "The Greater Damascus Operations Room – Part 1", 2013-11-18, <http://carnegie-mec.org/syriaincrisis/?fa=53566> [kons. 131119].

Lund, Aron, "The death of Abdelqader Saleh", 2013-11-17, <http://www.joshualandis.com/blog/death-abdelqader-saleh/> [kons. 131119].

Lund, Aron/Carnegie Middle East Center, "Assad's Palestinians", 2013-11-16, <http://carnegie-mec.org/syriaincrisis/?fa=53556> [kons. 131119].

Lund, Aron/Syria Comment, "Gangs of Latakia: The Militiafication of the Assad Regime", 2013-07-24, <http://www.joshualandis.com/blog/the-militiafication-of-the-assad-regime/> [kons. 131120].

Migrationsverket, Rättschefens rättsliga ställningstagande angående säkerhetssituationen i Syrien, RCI 14/2013, 2013-09-02 (Lifos 30750), <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=30750>.

Network of Researchers in International Affairs (NORIA), "Syria disunited: Regime and rebel military positions (October 2013)", <http://www.noria-research.com/wp-content/uploads/2013/11/Syrie-haute-r%C3%A9solution.jpeg> [kons. 131120].

NORIA, "The Strategy of ISIL: Controlling the Northern Border (October 2013)", <http://www.noria-research.com/wp-content/uploads/2013/11/Nord-Syrie-Al-Qaida-haute-r%C3%A9solution.jpeg> [kons. 131120].

Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), "Independent International Commission of Inquiry on the SAR", 2011-2013, <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IIICISyria/Pages/Documentation.aspx>.

Qassim AbdulZahra, Zeina Karam/AP, "Elusive Al-Qaida leader in Syria stays in shadows", 2013-11-04, http://m.apnews.com/ap/db_15716/contentdetail.htm?contentguid=Hjn4lljW [kons. 131105].

Reuters, "Insight: Beheadings and spies help al Qaeda gain ground in Syria", 2013-12-05, <http://www.reuters.com/article/2013/12/05/us-syria-crisis-qaeda-insight-idUSBRE9B40NH20131205> [kons. 131205].

Reuters, "U.N. evidence on Syria war crimes implicates Assad, Pillay says", 2013-12-02, <http://www.reuters.com/article/2013/12/02/us-syria-crisis-pillay-idUSBRE9B10KZ20131202> [kons. 131203].

Reuters, "Boosted by foreign Shi'ite militia, Assad's forces advance on Aleppo", 2013-11-12, <http://www.trust.org/item/20131112173920-eaf4r/?source=hpbreaking> [kons. 131113].

Stratfor, "The Complexity of the Sunni-Shia Divide", 2013-12-11 [betaltjänst].

Syrian Human Rights League (SHRL), *Sednaya Military Prison*, Special Report, 2013-11-10 [pdf inkommen från syrianleague@gmail.com, 131211].

Syrian Observatory for Human Rights (SOHR)/AFP, "Syria Kurds oust jihadists from Turkey border area", 2013-11-05 [/AFP Mobile].

The Assessment Capacities Project/MapAction, Syria Needs Analysis Project, augusti 2013/BBC News Middle East, "Syria: Mapping the Conflict", 2013-09-05, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-22798391> [kons. 131113].

The Council of the European Union/Official Journal of the European Union (23.4.2013), *Council Implementation Regulation (EU) No 363/2013 of 22 April 2013 implementing Regulation (EU) No 36/2012 concerning restrictive measures in view of the situation in Syria* (Lifos 31037), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:111:0001:0024:EN:PDF>.

The Daily Star Lebanon, "Syria fighting kills 19 Hezbollah fighters in 10 days", 2013-11-29, <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2013/Nov-29/239324-syria-fighting-kills-19-hezbollah-fighters-in-10-days.ashx#ixzz2mJ16dRes> [kons. 131129].

The Daily Star Lebanon, "Syria's Kurds announce transitional autonomous authority", 2013-11-13, <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2013/Nov-13/237727-syria-kurds-announce-transitional-autonomous-authority.ashx#axzz2kXEmTBkU> [kons. 131113].

The New York Times, "Brutality of Syrian Rebels Posing Dilemma in West", 2013-09-05, <http://www.nytimes.com/2013/09/05/world/middleeast/brutality-of-syrian-rebels-posing-dilemma-in-west.html?pagewanted=all&r=2&> [kons. 131010].

UN Department of Field Support, Cartographic Section, "Syrian Arab Republic", Map No. 4204 Rev. 3, 2012-04, <http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/syria.pdf>.

UNHCR, *Guidelines on International Protection: Application of the Exclusion Clauses, Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 2003-09-04 (Lifos 24804), <http://www.unhcr.org/3f7d48514.html>.

World Council of Arameans [Syriacs], "Jihadists Again Attack Christian Towns in Syria: The Deafening Silence and Indifference Continues", 2013-11-01, <http://www.wca-ngo.org/humanrightsfiles/the-syria-crises/464-jihadist-attack-aramean-christian-towns-again> [kons. 131111].

YouTube, "The Islamic Front: Largest Rebel Group Merger Aims at Establishing Islamic State in Syria", 2013-11-22, http://www.youtube.com/watch?v=TrIsqiG8WU&feature=youtube_gdata_player [kons. 131122].

YouTube, "Syria - ISIL terrorist execute SAA militias 27/11", 2013-11-27, http://www.youtube.com/watch?v=hORWJVbw-GA&feature=youtube_gdata_player [kons. 131129].

YouTube, "Non-Syrian ISIL Court Judge Speaks about the Supremacy of Islamic Courts in Syria", 2013-11-23, http://www.youtube.com/watch?v=76_K9zwNBuw&feature=youtube_gdata_player [kons. 131125].